

KÜRESEL KENTE ALTERNATİF OLARAK SAKİN ŞEHİR: TÜRKİYE SAKİN ŞEHİRLERİ ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRME

Enes YALÇIN¹

ÖZ

Küreselleşme, sanayi devrimi sonrası şekillenen ve iktisadi, siyasi, kültürel boyutlarıyla tüm dünyayı etkisi altına alan bir olgudur. Uluslararası kuruluşlar ve çok uluslu işbirliği organizasyonları ile ulus devletin aşınmasına sebep olan küreselleşmenin, neoliberal doktrine koşut olarak, toplumların her birinin, bir şekilde, birbirine benzer hale gelmesine yol açtığı düşünülmektedir. Bu bağlamda, dünya nüfusunun % 55'ini bünyesinde barındıran kentler de, sermayenin yeniden üretildiği ve gerek iktisadi, gerekse kültürel metanın dolaşıma sokulduğu merkezler ve aktarım alanları olmaları noktasında önem taşımaktadırlar. Mekânsal ayrışma, sosyal sınıf kutuplaşması gibi kentsel çelişkilere imkân tanıyan küresel kentler, hem nüfus birikiminin hem de sermaye yoğunlaşmasının odağı haline gelmişlerdir. Küresel kentler, tektipleştirici, hegemonik bir aktarım aracı olarak görülmüş ve yerele ait olan maddi / manevi değerleri yozlaştırdığı ileri sürülerek eleştirilmiştir. Bu bağlamda, küresel kentlere alternatif olarak yeni kentsel yaşam formlarının oluşturulma çabalarına şahit olunmaktadır. Sakin Şehirler de, yerelin ve yerele ait olanın yaşanılabilir kılınması noktasında öne çıkan alternatiflerden birisidir. Bu çalışmada, Sakin Şehirlerin, küreselleşme olgusuna karşı bir oluşum mu yoksa yerel değerlerin küresel pazarda sunumuna olanak tanıyan bir küresel platform mu olduğunun ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye'nin ilk beş sakin şehri çalışma kapsamına alınmıştır. Çalışma konusuna ilişkin kavramsal kabullerin aktarılmasının ardından, söz konusu şehirlere ilişkin yapılan çalışmaları temel alan literatür taraması ve bu şehirlerin tanıtım faaliyetlerine dayalı içerik değerlendirmesi yoluyla birtakım çıkarımlarda bulunulmuştur. İncelenen beş şehir özelinde, Sakin Şehirlerin, ulusal piyasaya yönelik birtakım iktisadi faaliyetlerinin bulunmasına rağmen, bunun, küresel eksene henüz ulaşmadığı ve bu şehirlerin hâlihazırda yereli ve yerele ait olanı kalkındırmayı öncelendikleri gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sakin Şehir, Küresellik, Yerellik, Kent Pazarlama.

Jel Kodları: R10

¹Araştırma Görevlisi, T.C. Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, enesyalcin@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1086-6313.

SLOW CITY AS AN ALTERNATIVE TO GLOBAL CITY: AN EVALUATION THROUGH THE SLOW CITIES OF TURKEY

ABSTRACT

Globalization is a phenomenon, which has been shaped after the industrial revolution and takes the world under its influence in economic, political and cultural dimensions. It is thought that -together with international organizations and multinational cooperation organizations- globalization, which causes the erosion of the nation state, leads each of the societies become similar to each other, in some ways, in parallel with the neoliberal doctrine. In this context, the cities that contain 55% of the world population are important in terms of being the centers and transferring areas, where the capital is reproduced and the economic and cultural commodities are circulated. Global cities, which enable urban contradictions such as spatial segregation and social class polarization, have become the focus of both population accumulation and capital concentration. Global cities have been seen as a heterogeneous, hegemonic transmission tools and have been criticized for allegedly corrupting the material / spiritual values that belong to the local. In this context, efforts are being made to create new urban life forms as an alternative to global cities. Slow Cities are one of the prominent alternatives in terms of making the local and the local one livable. In this study, it is aimed to find out whether Slow Cities is a phenomenon opposing globalization, or a global platform that allows local values to be presented in the global market. In accordance with this purpose, the first five slow cities in Turkey are involved in the study. After addressing the conceptual assumptions on the subject of study, a number of inferences have been made through the literature review based on the studies on those cities and content evaluation based on the promotional activities of those cities. Specifically, for the five cities observed, it was seen that Slow Cities that had not yet reached the global axis and that those cities had already prioritized the development of the local and that belonging to the local; although they have some economic activities for the national market.

Keywords: Slow City, Globalization, Locality, Urban Marketing.

JEL Codes: R10

GİRİŞ

Küreselleşen dünyada, toplumlara ve / veya bireylere ait olan somut ve soyut birçok değer olanca hızıyla metalaşmaktadır. Değerlerin ürün haline getirilip pazarlanmasında kentler, öncelikli ihtiyaç duyulan küresel sahalar haline gelmiştir. Kentleşmenin başlı başına, söz konusu metalaştırma ve pazarlama işlevlerini gerçekleştirme enstrümanı olarak kullanılmasının yanı sıra, kentleşme kavramı, kentte yer alanların, kentin bilhassa ekonomik imkânlarını ne denli fırsata dönüştürüp kullanabildiklerinin ölçüsünü ifade etmektedir. Küresel düzeyde hızlı bir güncel hayat, hemen herkesin farklı coğrafyalarda da olsa, birbirinin aynı mekânlara gidip birbirinin aynı ürünleri kullandığı, aynı tarzda yeme alışkanlıklarını içselleştirdiği, tektipleştirilen yaşam formu, kanıksanır hâle gelmiştir.

Bu bağlamda, küreselleşmenin kente yansıyan olumsuz etkilerini bertaraf etmeyi amaçlayan ve yerel farklılıklara vurgu yaparak yerel yaşamın niteliğini arttırmaya çalışan sosyo-ekoloji temelli birtakım kentsel yönetim modelleri oluşturulmuştur. Söz konusu yaşam teklifleri, uluslararası ölçekte, yayılcı ve dönüştürücü faaliyetler geliştirme biçiminde kendini ifade eden kurumsal yapılara dönüşmeyi başarmışlardır. Yavaş Yemek Hareketi'nin devamı niteliğinde olan Sakin Şehir (cittáslow) kavramı da, tektipçi anlayışa tepki gösterir biçimde, yerel farklılıklara vurgu yapma, insanların daha sakin ve kendilerine yaraşır şekilde daha doğal, hayattan keyif almalarını temin etme amaçlı oluşturulmuştur.

Bu noktada merak edilen, sakin şehirlerin, oluşturuluş amacında ortaya konduğu gibi, küreselleşmenin birtakım dolaylı ve / veya doğrudan dayatmalarına karşı yereli koruma faaliyetleri mi gerçekleştirdiği yoksa yerel farklılıkları küresel piyasalara sunma gayreti içine mi girdiğidir. Sakin şehirlerin ele aldıkları ve gerçekleştirmeyi planladıkları uygulamaları ile tanıtım faaliyetleri, meraklarını gidermek isteyenler için yol gösterici nitelikte olacaktır.

1. KÜRESELLEŞME OLGUSU VE KENTE ÖZGÜ ALTERNATİF ARAYIŞLAR

Çok boyutlu bir olgu olarak insanların ilgi alanlarına, ekonomik, siyasal ve kültürel yönleriyle dâhil olan küreselleşme, içinde, değerlerin, düşüncelerin ve bilginin ayrıştığı, farklılaştığı, öznellediği ve de standartlaştığı bir dünyayı çağrıştıran oldukça geniş ve tartışmalı bir kavrama karşılık gelmektedir (Özer, 2015: 234). Küreselleşme, bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimi ile birlikte dünyayı bir 'küresel köy' şekline dönüştürecek denli, coğrafyalar ve kültürler arası ilişki kurmanın bir vasıtası haline gelmiştir. Giddens'in (1994: 78) olguyu, "... geç modern dönem koşullarının yaşandığı, uzak mekanların birbirleri ile ilişkilendirildiği, yerel oluşumların millerce ötedeki olaylarla biçimlendirildiği dünya çapındaki toplumsal ilişkilerin yoğunlaşmasıdır" şeklinde tanımlaması da bu doğrultuda değerlendirilebilir.

Yeldan (2007: 341-342), küreselleşmeyi neoliberal ideolojinin hegemonik söylemi olarak değerlendirmektedir. İktisadi açıdan küreselleşmenin, dünya ekonomisini oluşturan iktisadi ve sosyal parçaların giderek birbirleriyle ve dünya piyasasıyla eklemelenmekte olma anlamına geldiğini belirtmektedir. Bütüncül bir açıdan yaklaştığında ise olgunun, sosyal, siyasi ve iktisadi tüm alanları kapsayan bir öneriler reçetesi olarak ele alındığına işaret etmektedir. Küreselleşmenin, gelişmiş ülkelerden birindeki sıradan bir ev halkının günlük yaşamına olan etkisi söz konusu durumu onaylar niteliktedir.

Örneğın basit bir kahvaltı menüsü, farklı kıtalarında yer alan ülkelerden çeşitli ürünler içerebilir hale gelmiştir: Kanada buğdayından yapılmış ekmek, İsviçre peyniri, Kosta Rika muzı, Yeni Zelanda yapımı meyve suyu ve Hindistan çayı gibi (Gupta ve Choudhry, 1997: 1).

Esneklik, yoğunluk, hız ve etki ögelerini barındıran küreselleşme, dünyanın bir bölgesinde alınan kararların, gerçekleşen hadiselerin, kürenin bir başka bölgesinde etkili sonuçlar doğurmasıyla ilişkili bir olgudur. Bu bağlamda küreselleşme, sınırlar arası ilişkinin rastlantısal olmaktan ziyade, düzenlenmiş bir seyirde ilerlediğine vurgu yapmaktadır (Sarıtaş, 2009: 402). Küreselleşme, uluslararası karşılıklı bağımlılığı arttıran yapısıyla ve dünya ölçeğinde oluşan birtakım yönetsel organizasyonların işlerliğine olanak tanınmasıyla, ulus devlet yapılarının varlığını tehdit eder nitelik taşımaktadır.

Küreselleşmeyi 'kaotik bir kavram' olarak niteleyen Jessop (2005: 268),

belirli olay ve olguları, bir küreselleşme sürecine bağlı olarak açıklamayı yanıltıcı, herhangi bir şeyi veya her şeyi küreselleşme şemsiyesi altında toplamayı anlamsız ve herhangi bir şeyi veya her şeyi, sanki küreselleşme başlığı diğer başlıklardan her hâlükârda daha çok açıklayıcılık taşımış gibi, küreselleşme ile ilişkilendirmeyi

yararsız bulmaktadır. Ona göre, küresel olarak nitelendirilen şirketlerin dahi sayısı gerçekte çok azdır. Birçoğu, küresel olarak değerlendirilebilecek düzeyde olan nitel açıdan farklı bir aşamaya geçmiş değildir. Bunlar olsa olsa, şirket faaliyetlerini uluslararasılaştırmış konumdadırlar. Küreselleşme ile uluslararasılaşmanın kıyaslanması söz konusu olduğunda, şirketlerin gerçek mekânsal sınırlılıkları ile uzamsal ve zamansal eylem ufuklarının ayırt edilmesi gerekmektedir. Savran (2008: 21-23) da küreselleşme sözcüğünün rastgele kullanımına karşı çıkmış, küreselleşmenin özgül bir anlamı olduğunu ifade etmiştir. Küreselleşme olgusunun, ulus devlet yapısının çözülmesi ile birlikte varlığını yansıtır hale geldiğini ileri sürmüştür. Anlaşılan o ki, küreselleşme, içermiş olduğu farklı boyutları, birtakım eylemler doğrultusunda görünür kılan bir felsefeye sahip olmak durumundadır.

1.1. Küreselleşmenin İktisadi Boyutu

İktisadi küreselleşme, temelde, ülke ekonomilerinin, dünya ekonomileri ile entegrasyonu, dünyanın tek bir pazar şeklinde iktisadi faaliyet yürütmesi anlamına gelmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimi ve yaygın kullanımı ile beraber, ülkeler arası mal, sermaye ve emek akışkanlığı artmış, uluslararası iktisadi ilişkilerin gelişimine paralel biçimde, ülkeler birbirlerine yaklaşmışlardır (Çelik, 2012: 68). Piyasalar, küreselleşme sürecinde, yaygınlıklarını arttırarak, ülkeler arasında iktisadi işlem hacminin artışına sebep olmuşlardır. Yine şirketler aracılığıyla tesis edilen modern ticari organizasyonlar uluslararası boyutta faaliyet yürüte gelmişlerdir.

Yaşanılan çağda, üretim faaliyetleri de, çok uluslu şirketlerin geniş yelpazede sürdürdüğü faaliyetler doğrultusunda, küresel ölçekte gerçekleştirilmekte ve üretimin farklı aşamaları, farklı coğrafyalarda tamamlanmaktadır (Bayar, 2008: 28). Bu durum, dünya çapında iktisadi örgütlenmelerin hız kazanmasına, uluslararası ticaret hacminin genişlemesine, sermaye hareketlerinin olağanüstü biçimde serbestleşmesine olanak tanımaktadır.

1.2. Küreselleşmenin Siyasi Boyutu

Küreselleşmenin siyasi boyutu genellikle, ulus devlet yapısı üzerine etkisi bağlamında ele alınmaktadır. Küreselleşme, ulus devletin sonunu getirme tezi üzerine kurulmuştur. Bunu da, ulusal ekonominin çözülüşü, çokuluslu şirketlerin gelişimiyle sermayenin ulusal karakterini yitirmesi, liberal dünya ekonomisinde devletlerin münhasır ekonomi politikalarının kalmaması, Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması'nın (NAFTA) oluşturduğu bloklar gibi ekonomik küresel yapıların yükselişi olmak üzere dört temel argümana dayandırmıştır (Savran, 2008: 28). Küreselleşme, ulus devletler üzerinde, bir yandan, uluslararası organizasyonlar ve Avrupa Birliği (AB) gibi bölgesel örgütlenmeler vasıtası ile yukarıdan bir baskı unsuru oluştururken, öte yandan, âdemi-merkeziyetçilik eğilimlerini, azınlık ve etnik kimliklerin açığa çıkmasını teşvik ederek aşağıdan bir zorlamaya neden olmaktadır. Söz konusu bu durum, bir açıdan klasik ulus devlet yapısını tehdit ederken, başka bir açıdan korumacı yaklaşımlara kapı aralamaktadır. Ulus devlet yapısını korumak isteyenler de, küresel sisteme dâhil olmak isteyenler gibi küresel araçları daha çok kullanır hale gelmektedirler. Uluslararası göç, küresel terörizm, sınır aşan kimliksel ortaklıklar vs., küreselleşmeyi hızlandırdığı gibi küreselleşme karşıtlığına da sebebiyet vermektedir (Dedeoğlu, 2011: 94).

Küresel siyaset, ulus devlet, devletler-üstü kurumlar, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının karşılıklı etkileşimi sonucunda şekillenmektedir (Bayar, 2008: 28). Yerel yönetimlerin de, küresel faaliyetlerin içinde yer alıyor oluşu, bir bakıma 'küresel düşün yerel hareket et' söyleminin geçerli kılındığına işaret etmektedir. Küresel yönetim kavramı da bu doğrultuda, karar alma süreçlerinin seyrinde ve icra işlevinin gerçekleştirilmesi noktasında çok aktörlü bir yapıyı tesis eder niteliktedir. Ayrıca küreselleşme vasıtasıyla bilgi, medya, basın ve diğer iletişim sistemleri kanalıyla tüm dünyaya, propagandayı da içerecek şekilde yayılmakta ve diğer ülkelerin taklit etmelerinin istendiği ideal bir politik sistem imajı sunulmaktadır (Farazmand, 2000: 251).

1.3. Küreselleşmenin Kültürel Boyutu

Küresel kitle iletişim araçlarının hızlı gelişimi ve yaygın kullanım olanağı bulması, yerel kültürlerin, evrensel kültür doğrultusunda dönüşüme uğramalarını kaçınılmaz kılmıştır. Kültürel küreselleşme, yalnızca Batı dışı ülkeler tarafından değil, Kıta Avrupası ülkeleri tarafından da kültür emperyalizmine sebep olduğu için eleştirilmektedir. Oluşturulan hegemonya, İngilizce'nin dünya genelinde yaygın kullanımı ve Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) teknolojik güce sahip olması nedeniyle Anglosakson karakterdedir (Köse, 2003: 12-13).

Mc Donaldlaştırma olarak adlandırılan hızlı ve tek düze yaşamla karakterize bir homojenize hayat tarzı, günlük olağan yaşamın her anında, insanın karşısına çıkmaktadır. Beslenme biçimlerinden, kıyafet seçimine, ev dekorasyonundan, çocuk yetiştirme eğitimine kadar hemen her alanda küreselleşmenin tektipleştirici etkisine rastlanmaktadır. Kentler de gerek mekânsal, gerek plansal, gerekse kentsel hayatın seyri noktasında küreselleşmenin kültürel boyutunun çarpıcı biçimde gerçekleştiği bir yönetsel ve yaşamsal ölçeği oluşturmaktadırlar. Az gelişmiş bir kısmı hariç tutulursa, dünyanın hemen her kenti, hem işlevsel

hem de görsel açıdan birbirinin neredeyse aynı olan yapılarla (Alışveriş merkezleri, plazalar, gökdelenler vs.) doludur. Farklı ülkelerdeki kentler arasında seyahat eden birisi, ülke hatta şehir dışına dahi çıktığını anlayamayacak denli birbirinin aynı görüntüleri görmek durumundadır.

Küresel kültür oluşturulurken, yerelin dışlanmadığı ve yerel değerlerin yarıştırlarak, metalaştırılıp sahiplenildiği gözlenmektedir. Küresel kültür endüstrileri, tüketici davranışlarını sürekli yerele pompalayan bütünleyici bir işlev görmektedirler. Bu, bir bakıma kültürel küreselleşmenin, homojenleştirici ve standartlaştırıcı özellikleri de içeriyor olduğunu göstermektedir (Kocalar, 2013: 260).

1.4. Küresel Kent ve Kente Özgü Alternatif Arayışlar

Dünya ölçeğinde uygulamaya konan neoliberal politikalarla, ulus devletin, toplumsal adalet ve kalkınmaya ilişkin vazifelerinden sıyrılması, sermayenin önündeki engellerin kaldırılması açısından dönüm noktası olmuştur. Kentler ve beraberinde yerel yönetimler, yeni yapılanmada önem arz etmektedirler. Ulus devletin çözülmesi ile küresel sermaye doğrudan kentlere ulaşabilmiştir (Şengül, 2007: 90). Gelişmiş ülkelerin büyük kentlerinde yığılma göstermiş olan sermaye, yaşanan iletişim ve ulaşım gelişmeleri doğrultusunda, mikro ölçekten makro ölçeğe, sınırlı olandan küresele doğru yayılım göstermiştir. Bu değişim, kentler aracılığıyla gerçekleşmiştir. Kentler, bu bağlamda, sadece bir aktarım aracı olarak işlev görmemiş, aynı zamanda, toplumsal yapıda farklılaşma oluşturdukları gibi kendi içyapılarında da değişikliklere uğramışlardır (Yaylı, 2012: 338). Friedmann (1986: 70-77), 'dünya kenti' olarak adlandırdığı küresel kentte gözlenen yapısal özellikleri şu şekilde maddelendirmiştir:

1. Dünya kentleri, küresel sermaye tarafından mekânsal organizasyonda ve üretim odakları ile pazarların eklenmesinde "kilit nokta" kabul edilirler. Ortaya çıkan bağlantılar dünya şehirlerini karmaşık bir mekânsal hiyerarşi içinde düzenlemeyi mümkün kılmaktadır.

2. Dünya kentinin dünya ekonomisi ile bütünleşmesinin şekli ile kapsamı ve oluşan yeni mekânsal iş bölümünde, kente tahsis edilen fonksiyonlar, kent yapısında meydana gelen değişiklikler için belirleyici olacaktır.

3. Dünya kentleri, hem iç göç hem de uluslararası göç bağlamında odak noktası konumuna gelmektedirler.

4. Dünya kentleri, mekânsal kutuplaşma, sosyal sınıf kutuplaşması gibi sanayi kapitalizminin sebep olduğu kentsel çelişkilere ev sahipliği yapmaktadırlar.

5. Dünya kenti, devletin mali kapasitesinin üzerinde bir sosyal maliyet oluşturmaktadır.

6. Dünya kentlerinin küresel kontrol işlevleri, doğrudan, kendi üretim sektörlerinin yapısı ve dinamikleri ile istihdamına yansıtılmaktadır.

7. Dünya kentleri, uluslararası sermayenin toplanması ve yoğunlaşması açısından önemli yerlerdir. Sassen'e göreyse, küresel bir kenti kentsel hiyerarşinin en üstüne koyan şey, küresel ekonomiyi kontrol eden çokuluslu firmaların genel merkezlerinin konumu değil; aksine, söz konusu kentlerin, ticari ve finansal hizmetler üretme kapasitesidir (Ancien, 2011: 2476).

Kentin küresel hale gelmesini, küreselleşmenin, değerler tahribatına sebep olduğunu, her biri, bir diğerine benzer, kimliksiz kentlerin türemesine meydan verdiğini düşündükleri için olumsuz bulanlar mevcuttur. Küreselleşmenin ayrıca, gelir ve servet dağılımındaki eşitsizliği arttırdığı, zengin ve yoksul arasındaki uçurumu derinleştirdiği düşünülmektedir. Kent topraklarının bir rant dağıtım aracı haline geldiği, üretim tesislerinin yerlerini, tüketim yönelimli alışveriş merkezlerine ve konut sitelerine bıraktığı eleştirisi getirilmektedir. Küreselleşmenin de etkisiyle, kent yöneticilerinin, kentliye hizmetten ziyade, yöresine çekeceği yatırımın karlılığını öncelikle, yayaları göz ardı eden otomobil öncelikli trafik oluşumuna gidildiğine dikkat çekilmektedir (Kiper, 2007: 79-81).

Küreselleşmenin kent üzerindeki olumsuz etkilerini gidermek için birtakım sosyo-ekoloji temelli felsefeyi bünyesinde barındıran yönetim modelleri oluşturulmuştur. Yeni Şehircilik Akımı (New Urbanizm), Akıllı Büyüme (Smart Growth), Yaşanabilir Topluluklar (Livable Communities), Çevresel Adalet (Environmental Justice) ve Manzara Ekolojisi (Landscape Ecology) bunlardan başlıcalarıdır. Söz konusu hareketlerin tamamı, daha çevreci, sosyal ve ekonomik anlamda daha sürdürülebilir toplum oluşturmayı hedef edinmişlerdir (Panait, 2013: 10). Yeni Şehircilik Akımı 1980'lerin başında popüler olan ve etkinliğini halen sürdüren bir bütüncül kentsel planlama hareketidir. Bu akım ile yürünebilir uzaklıkta birbirine yakın semtler planlanmakta, iş yerleri ile konut alanlarının arasındaki mesafeyi kısa tutmaya önem verilmektedir. Böylelikle, insanların trafikte kaybedecekleri zamanın önüne geçilmesi hedeflenmektedir. 1990 yılında Amerikan Planlama Birliğince ortaya atılan Akıllı Büyüme kavramı ile kent planlamasına alternatif, fiziksel ve metodolojik yaklaşımlar ortaya konması, planlamanın ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarıyla ilişki kurulması amaçlanmıştır. Sürdürülebilir gelişimi destekleyen bir yaklaşım olarak öne çıkmıştır. Topluluğun sahip olduğu fiziksel karakterin, kişisel özgürlüklerin belirlenmesi noktasında temel role sahip olduğunu belirten Yaşanabilir Topluluklar teorisyenleri ise, yayalar için güvenilir olan, dükkânlara ulaşımın kolaylıkla temin edildiği, eğlence tesisleri ve sağlık merkezlerine yakın olan farklı konut tiplerinin bir arada bulunduğu bir kent çevresi düşlemişlerdir (Kihl vd., 2005: 2). 1970'lerin sonu ve 1980'lerin başında ortaya çıkan ve kökeni, düşük gelirli ve siyahilerin Amerika Birleşik Devletleri'ndeki adaletsiz çevresel alan paylaşımına dayanan bir diğer akım olan Çevresel Adalet Hareketi, etnik ayrımcılığa vurgu yapmaktadır. Söz konusu hareket, özellikle, çevresel tehlikelere (hava kirliliği, toksik atık, sızıntı vs.) maruz kalma noktasında ve çevresel politikalar belirlenirken azınlık grupların karar alma süreçlerinden dışlanması hususunda birtakım olumsuzluklara dikkat çekmektedir. Tüm insanların, adil bir anlayışla örtüşecek biçimde, çevreyi etkin kullanımı amaçlanmaktadır. Bu bağlamda 'çevre' kavramı geleneksel anlamının dışında insanların yaşadığı, çalıştığı ve eğlendikleri yaşam alanlarını karşılayacak biçimde kullanılmaktadır (Finger ve Zorzi, 2013: 222). Toplumların doğal ortamlarını, nasıl kültürel ortamlara dönüştürdüklerini inceleyen Manzara Ekolojisi ise, doğayı ve insanı göz önünde bulunduran etkin bir planlama içerir. Mozaiksel yapı içeren alanları, bir uçak penceresinden veya hava fotoğrafından görülebilecek geniş heterojen alanları, bölgeleri, anlamaya ve analiz etmeye odaklanmıştır. Sahip olduğu temel prensipler, kentten ormana, tarım arazisinden çöle, her alanda geçerlidir (Forman, 2008: 16-17).

Zikredilen, kente özgü alternatif hareketlerin ortak amaçları, evre dostu, sosyal ve ekonomik açıdan sürdürülebilir toplumlar oluşturmaadır.

Küreselleşmenin kentte oluşturduğu olumsuzluklara çözüm olarak geliştirilen yönetsel modellerden biri de Sakin Şehir (Citt Slow) oluşumudur. Küreselleşme bağlamında yerel farklılıklara vurgu yapan ve yerel yaşamın niteliğini arttırmaya alışan Sakin Şehirler hem bir sosyal hareket hem de alternatif bir kalkınma modeli içeren kent yönetim yapılanması rneği olarak ortaya çıkmaktadır. Sakin Şehirler'i meydana getiren temel felsefeyi ele almak, konunun derinleştirilmesi ve anlaşılır kılınması bağlamında önem taşımaktadır.

2. YAVAŞ FELSEFESİ, YAVAŞ YEMEK HAREKETİ (SLOW FOOD) VE SAKİN ŞEHİRLER (CITT SLOW)

Sakin Şehirler'in oluşumunda etkili olan Yavaş Yemek Hareketi'nin ve dolayısıyla Sakin Şehirler'in, ortaya çıkışı, yavaş felsefesinin Őekillendirdiėi ereve bağlamında değerlendirilmelidir. Yavaş Felsefesi, hızın gündelik hayat üzerindeki olumsuz etkisine cevap niteliğinde olan ve özünde, sürdürülebilir, anlamlı ve zevkli bir yaşam sürme idealini barındıran bir anlayış üzerine inşa edilmiştir (Sağır, 2017: 51). İçinde bulunulan çağda, tek tipleşmeye yol açan değişim ve bu değişimin süratle gerçekleşmesi, aile yaşantısından yeme alışkanlıklarına, seyahat tercihlerinden Şehir planlamasına, giyim tarzından cinsel yaşama kadar pek çok sahaya tesir etmiştir. Bu ve bunun gibi değişikliklerin eskiye oranla çok daha hızlı gerçekleşmiş olması, birçok kültürel değerin ve geleneklerin de terk edilmesine yol açmıştır (zmen vd., 2016: 40, Panait, 2013: 10). Yavaş Felsefesi, kişinin, kendi hayatının ritmini kontrol ederek bir direniş ve beraberinde değişim gerçekleştirebileceği inancını taşımaktadır. Bu felsefe, hızlı, küresel, doğadan kopuk, tüketim odaklı yaşam biçiminin kalıplarını eleştirel bir biçimde değiştirmeyi hedefleyen bir harekete kapı aralamaktadır (nal ve Zavalısız, 2016: 894).

Sakin Şehirler'in oluşumunda önemli rolü olan Yavaş Yemek Hareketi ise, 1986 yılında, İtalya'da Piazza di Spagna (İşpanyol Merdivenleri) olarak bilinen yerde Mc Donald's açılmasını protesto eden Carlo Petrini önderliğindeki bir grup tarafından meydana getirilmiştir. Protestocular, İtalya'nın geleneksel duruşunu yansıtan böyle bir muhite, küresel bir fast food zinciri Őubesinin açılmasını istemediklerini belirtmişlerdir. Faaliyetlerini, anlık bir protesto ile sınırlandırmayan aktivistler 09 Kasım 1989 tarihinde, kamuoyuna bir manifesto sunarak Yavaş Yemek Hareketi'ni resmen hayata geçirmişlerdir. Manifestoda, sanayileşmeyle birlikte yoğunlaşan makineleşmenin yaşam biçimi olarak modellenmiş olmasından duydukları rahatsızlığı dile getirmişler, hızın, kendileri için bir pranga haline geldiğini belirtmişlerdir. Hızlı yaşamın çevreyi ve kentleri tehdit ettiğini, fast food anlayışının da zararlı ve sıkıcı olduğunu öne sürerek, yavaş yemek (slow food) ile yerel mutfakların zengin çeşitliliğini kullanacaklarını iddia etmişlerdir. Bu doğrultuda, uluslararası değişim programları vasıtasıyla yerel kültürlere sahip çıkararak, tat almayı teşvik etmeyi ve geliştirmeyi hedeflemişlerdir (slowfood.com, 2017). Küreselleşme ile beslenen hızlı hayatın, gelenekselin her yönünü, özellikle yiyecek sistemini ve tüketim davranışını bozduğunu vurgulamışlar ve fast food'un homojenleştirici etkisini azaltmayı temel felsefe edinerek, kazanılacak yemek zevkleri ile

yöresel yaşamı, gastronomik kültürü, eğitim sağlayarak tarımsal çeşitliliği ve risk altındaki yiyecekleri korumayı amaçları arasına almışlardır (Sağır, 2017: 53). Ayrıca biyoçeşitliliğin muhafaza edilmesi ve küçük ölçekli üreticiler ve tüketiciler arasında bağ kurulması, Yavaş Yemek Hareketi'nin temel eylem alanlarından biridir.

Bu bağlamda, Sakin Şehirler de, yavaş yaşam felsefesini benimser biçimde, yerel mirasa sahip çıkarak, yöre halkının daha insancıl ve yaşamdan keyif alarak ömür sürdüğü beldeler oluşturulması düşüncesiyle meydana gelmiştir. Bugünün sağladığı ve geleceğin de temin edeceği imkânlar sayesinde, geçmişin bilgi birikiminden ve kültürel mirasından yararlanmayı ifade eden, Rönesans Devri'nden kalma 'Yavaşça acele et' (Festina lente) söylevi, Sakin Şehirler için önem taşımaktadır (Sezgin ve Ünüvar, 2011:133). Yavaş Yemek Hareketi, nasıl, küreselleşmenin getirdiği homojenleşmenin geleneksel beslenme alışkanlıklarına vurduğu darbeye bir tepki olarak ortaya çıkmışsa, Sakin Şehirler de, şehirlerin tek tipleştirilmesine yanıt olarak hayata geçirilmişlerdir (Nilsson vd., 2010: 376). Sakin Şehirler olgusunu, Yavaş Yemek Hareketi'nden ayıran birtakım farklılıklar da mevcuttur. Sakin Şehirler Birliği Genel Sekreteri Pier Giorgio Olivetti, Sakin Şehir kavramının, Yavaş Yemek Hareketi'nin kapsadığı alandan daha geniş bir sahada, daha kuşatıcı bir anlayışla hizmet etme amaçlı oluşturulduğunu ileri sürmektedir. Sakin Şehirler Bilim Kurulu Üyesi Ezio Manzini de, Yavaş Yemek Hareketi ile sınırların iyi tespit edildiğini ve üretim ile tüketim ilişkisi kalite değerlendirmesinin rahatlıkla gerçekleştirilebileceğini ama Sakin Şehirler için aynı şeyin söylenemeyeceğini, birçok unsur söz konusu olduğu için değerlendirme ölçütleri oluşturmanın zor olduğunu ifade etmiştir (Servon ve Pink, 2015: 329).

Oldukça yeni sayılabilecek bir kentsel hareket olmasına rağmen, Sakin Şehirler, sosyal eşitlik, çevresel koruma ve ekonomik kalkınma ile karakterize olan alternatif kentsel yönetim modelleri arasında, yaşayabilir ve dönüştürücü bir özellik sergilemektedir. Sürdürülebilirliğin ve kentsel kalkınmanın gerçekleşmesine olanak tanıyan kaliteli kent yaşamına ait prensiplerin hayata geçirilmesi noktasında Sakin Şehirler, yalnızca küçük şehirlere içkin değil büyük şehirler ve semtleri de içine alacak şekilde faaliyet alanına hitap edebilecek vaziyettedir. Ayrıca, Sakin Şehirler'i farklı kılan, kentsel mekânı yıkıp yeniden üretiyor olmaları değil, kent plancılarının son dönemlerde yoğunlaştıkları üzere, kentsel mekânı sürdürülebilir kılmalarıdır. Şehirlerin yerel kimliklerinin ve tarihi miraslarının muhafazasına yol açması, bu durumu dikkate değer hale getirmektedir. Böylelikle, küreselleşmenin etkisiyle gerçekleşen ve gün geçtikçe görünürlüğü artan tek tip kentsel mekânlaşmalara /yapılaşmalara karşı bir direnç şekillenmiş olacaktır (Panait, 2013: 11, Radstorm, 2011: 107-112).

Tablo-1: Küresel Şehirlerin ve Sakin Şehirlerin Karakteristik Özelliklerinin Karşılaştırılması

KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLER	KÜRESEL ŞEHİR	SAKİN ŞEHİR
	Homojenize	Nevi Şahsına Münhasır
	Eşitsizlikçi	Eşitlikçi
	Endüstriyel	Sanatsal
	Standardize	Standartlara bağlı kalmayan
	Kurum Kaynaklı	Halk Temelli
	Sürdürülebilir olmayan	Sürdürülebilir
	Eşine rastlanır	Otantik
	Düşük kalite içerir.	Yüksek kalite içerir.
	Yinelenebilir	Değer Odaklı
	Yerel Tarih ve Yerel Kültüre Duyarsız	Yerel Tarih ve Yerel Kültüre Duyarlı
	Hızlı	Yavaş

Kaynak: Grzelak- Kostulska vd., 2011: 187.

Küresel şehre karşı girişilen alternatif hareketlerden biri olarak değerlendirilen Sakin Şehir, Tablo 1’de görüldüğü üzere, küresel şehrin karakteristik özelliklerine karşıt temel birtakım özelliklere sahiptir. Sakin Şehir, belirli standartlarla kısıtlı olmayan, nevi şahsına münhasır, eşitlikçi, otantik ve sanatsal mahiyettedir. Halk temelli oluşturulan, özünde yavaşlık ve sürdürülebilir yüksek kaliteli yaşamı inşa arzusu içeren bu şehirler, değer odaklı tesis edilmiştir ve yerel tarih / yerel kültüre duyarlıdır.

Karakteristik özellikleri aktarılan Sakin Şehirler’in, dünya çapında eşgüdümlü bir şekilde faaliyet göstermesi amacıyla oluşturulan Sakin Şehirler Birliği, 1999 yılında, İtalya’nın Toscana bölgesinin küçük bir beldesi olan Greve in Chianti’nin belediye başkanı Paolo Saturnini’nin öncülüğünde, Bra, Orvieto ve Positano belde belediye başkanları ve Yavaş Yemek Hareketi öncüsü Carlo Petrini’nin katkılarıyla kurulmuştur (cittaslow.net, 2017). Tablo 2’de görüldüğü üzere, Sakin Şehirler, 30 ülke ve bölgesel yönetim biriminde, 252 şehirde, 20 ulusal sakin şehir ağı² oluşturur biçimde faaliyetlerini sürdürmektedirler. Sakin Şehir olgusunun kurucu ülkesi konumunda bulunan İtalya, hâlihazırda 84 Sakin Şehir’e sahip olarak, Sakin Şehir sayısında diğer ülkelerin açık ara önünde yer almaktadır. Güney Amerika ve Afrika ise kıta genelinde yalnızca birer Sakin Şehir’e sahip vaziyettedirler. Sakin Şehirler’in yönetimleri, kuruluş aşamasında, daha az kirletilmiş bir çevre, yerel kültürel değerlerin ve zanaatların korunup geliştirilmesi, yerel mutfağın sürdürülebilir kılınıp yerel üretime sahip çıkılmasını hedeflemişlerdir. Ayrıca kurucular, daha sağlıklı bir çevre oluşturmak için teknolojiyi kullanacaklarını, vatandaşları, sakin yaşama ilişkin bilinçli kılıp bu yönde gerekli idari uygulamaları gerçekleştireceklerini taahhüt etmişlerdir. Temel amaçları; sağlıklı bir doğal

² Ulusal sakin şehir ağı, bir ülkede en az üç sakin şehir kurulmasıyla oluşturulmaktadır.

yaşam, sürdürülebilir bir ekonomi, toplumun geleneksel yaşam ritmine uyumlu karakterize canlılığa sahip yerlerin geliştirilmesini teşvik etmektedir (Knox, 2005: 6).

Tablo- 2: Kıtalar ve Ülkeler Bazında Sakin Şehir Sayılarının Dağılımı

Avrupa (18 Ülkede 191 Şehir)	Okyanusya (2 Ülkede 4 Şehir)	Kuzey Amerika (2 Ülkede 6 Şehir)	Güney Amerika (1 Ülkede 1 Şehir)	Asya (6 Ülkede 49 Şehir)	Afrika (1 Ülkede 1 Şehir)
Avusturya (3) Belçika (6) Danimarka (2) Finlandiya (1) Fransa (9) Almanya (19) Birleşik Krallık (5) Macaristan (1) İzlanda (1) İrlanda (1) İtalya (84) Hollanda (11) Norveç (4) Polonya (28) Portekiz (4) İspanya (10) İsveç (1) İsviçre (1)	Avustralya (3) Yeni Zelanda (1)	Kanada (4) Amerika Birleşik Devletleri (2)	Kolombiya (1)	Çin (9) Japonya (2) Güney Kore (15) Tayvan (4) Türkiye (15) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (4)	Güney Afrika (1)

Kaynak: cittaslow.net, 2019, Sohn vd., 2015: 25.

Sohn, Jang ve Jung'a göre (2015: 24), sakin şehirler, insanların büyük çoğunluğunu, hız temelli bir yaşamdan, yavaşlamaya yönelik bir hayat sürmeye yönlendirme amacı taşımamaktadır. Hız; üretkenlik, harekete geçiricilik özelliklerini bünyesinde barındıran güç oluşturucu bir unsurdur. Hız içeren yaşam tarzını benimsemeselerdi Hong Kong, Güney Kore³ gibi özerk yönetim birimleri veya ülkeler bugünkü gelişmişlik seviyelerini yakalayamazlardı. Yazarların ileri sürdükleri üzere, buradaki problem, zamanı geriye çevirmek değil, yaşamın niteliği ile niceliği, kırsal ve kentsel hayat, yerel ile küresel, analog ile dijital ve neticede yavaş yaşama ile hızlı yaşama arasında bir harmoni oluşturabilme meselesidir. Özünde sakin şehirler, hız ve teknolojik unsurlardan, temel prensiplerine hizmet ettikleri ölçüde yararlanmayı tercih etmişlerdir. Farklı kültürlerle ve yerel niteliklere sahip şehirlerin, birbirleriyle ilişki kurabilmeleri ve bilinirliklerini arttırmaları da büyük ölçüde teknolojinin kullanımı sayesinde gerçekleşecektir. Hâlihazırda, geçmişten kalan korunmaya değer kültürel, doğal, tarihsel ve mimari miras ileri teknolojiden yararlanılarak korunmaktadır. İlk sakin şehirlerden olan Orvieto'da sadece yayaların geçişine izin veren elektronik kapıların kullanılması, Pisa'da parkmetrenin süresi dolduğunda otomatik olarak ceza kesilmesi gibi uygulamalar, söz konusu duruma örnek teşkil etmektedir (Polat, 2011: 55).

³ Adı geçen yazarların, çalışmalarının ilerleyen satırlarında yer alan sakin şehirlere sahip olan ülkeler kısmında da Kore demekle Güney Kore'yi kastettikleri için, bu çalışmada, "Güney Kore" olarak kullanılması tercih edilmiştir.

2.1. Sakin Şehir Kabul Edilme Kriterleri

Sakin Şehirler Birliği, nufusu 50.000'in altındaki Şehirlerin üye olabildiği bir uluslararası kuruluřtur⁴. Birliğe dâhil olabilmek için, birliğin belirlediği kriterler çerçevesinde, projeler oluşturulması ve uygulamalar gerçekteştirilmesi gerekmektedir. Birlik tarafından, “enerji ve çevre politikaları”, “altyapı politikaları”, “kentsel yaşam kalitesine ilişkin politikalar”, “tarımsal, turistik ve esnafa ilişkin politikalar”, “misafirperverlik, bilinçlendirme ve eğitim politikaları”, “sosyal uyum ve ortaklıklar” ögelerinden oluşan 7 ana başlık altında 72 kriter tespit edilmiştir. Uluslararası Bilim Komitesince yeni kriterler saptanıp teklif edilmekte, Birlik tarafından söz konusu yeni kriterlerin kabulü halinde de bunlar, 1 yıllık bir deneme sürecine tabi olmaktadır (cittaslowturkiye.org, 2017, cittaslow.net, 2017).

2.2. Sakin Şehirlik Başvuru Süreci

Sakin Şehir olmak isteyen bir Şehrin şu aşamalardan geçmek durumunda olduğu belirtilmelidir: Söz konusu Şehir öncelikle, belirlenmiş olan kriterler bakımından kendisini değerlendirme ve puanlandırma yoluna gider. Tamamlaması gereken puanların en az % 50'sini toplayan Şehir yönetimi, üyelik başvurusunun değerlendirilmesi için, sakin Şehir olma niyetini gerekçeleriyle beraber bulunduğu ülkenin Sakin Şehirler Birliği Temsilciliği'ne iletir. Başvurunun olumlu değerlendirilmesi halinde, Ulusal Sakin Şehirler Birliği Temsilciliği'nce, başvuran Şehre adaylık değerlendirme ziyaretinde bulunulur ve Adaylık Değerlendirme Raporu hazırlanır. Bu raporun olumlu sonuç vermesi halinde Şehir, Aday Şehir statüsüne erişir. Şehrin sakin Şehir kriterlerine ilişkin eksikliklerini içeren bir Hazırlık Raporu oluşturulur. Şehre, Şehrin gerçekteştirmesi gereken kriterler bakımından eksikliklerini gidermesi için 1 yıl süre tanınır. Eksiklikleri giderdiği tespit edilen kent, Ulusal Sakin Şehirler Birliği Temsilciliği'nce tekrar ziyaret edilir. Değerlendirmenin olumlu sonlanması halinde Şehir, Başvuru Dosyası hazırlayarak, İtalya'da yer alan Sakin Şehirler Genel Merkezi'ne üyelik başvurusunda bulunur. Genel Merkez'in olumlu değerlendirmesi sonucunda aday Şehir Sakin Şehir üyeliğine kabul edilir (Sırım, 2012: 124, cittaslowturkiye.org, 2017). Sakin Şehir olarak varlığını devam ettirmek isteyen Şehrin, Şehir yönetimi, gerçekteştirilmesi beklenen kriterleri sürdürülebilir kılmakla mükelleftir.

2.3. Sakin Şehir: Yerel mi? Küresel mi?

Uluslararası Sakin Şehirler Birliği, Sakin Şehir simgesi olarak, kabuğu üzerinde geleneksel ve modern mimari örneklerini barındıran salyangozu kullanmayı tercih etmiştir. Çünkü salyangoz, evini beraberinde taşıyan oldukça yavaş hareket eden, sakin bir canlı türüdür. Dingin yaşamının yanı sıra, hayat sürmesi için gerekli olan nüveleri içinde barındıran, uzun süre kendi kendine yeter biçimde varlığını sürdüren bir yapıya sahiptir. Bu noktada şu sorunun sorulması önem taşımaktadır: Sakin Şehir olma arzusundaki bir Şehir, kendine yeter bir durumda, öz değerlerini muhafaza ederek varlığını devam ettirmeyi

⁴ Servon ve Pink 'in aktarımına göre (2015: 328), sakin Şehirlerin tamamının ortalama nüfusu 14000 civarındadır.

mi amaçlamakta, yoksa Sakin Şehirlik payesini, kendini dışarıya pazarlamak için bir ambalaj olarak mı sunmaktadır?

Öncelikle, Sakin Şehirler Birliği'nin kurulmasına ilham veren, iyi, temiz ve adil yemek teminini esas alan Yavaş Yemek Hareketi'nin, yerel unsurlarla üretimi destekliyor olsa da küreselleşme karşıtı olmadığı, erdemli bir küreselleşmeyi vurguladığı ifade edilmelidir. Geleneksel değerlerin, denizaşırı ülkelere ulaştırılabilmesi ve bilinirliğinin artırılması için, ileri teknolojiye ihtiyaç duyulması, küresel pazarlarda yer edinilmesi gerekmektedir (Mutdoğan, 2010: 3). Sakin şehirlerin de benzer güdülerle hareket ettikleri söylenebilir. Trakya Kalkınma Ajansı adına hazırlanan raporda (2012: 3), Sakin Şehir kavramından yeni bir marka ve kalkınma modeli olarak söz edilmesi ve yine söz konusu raporda, Sakin Şehirler Birliği'nin, "küreselleşmenin yarattığı homojen mekânlardan biri olmak istemeyen, yerel kimliğini ve özelliklerini koruyarak dünya sahnesinde yer almak isteyen kasabaların ve kentlerin katıldığı bir birlik" olarak tanımlanması, küreselleşme ve kapitalizmin hız kazandırdığı rekabetin, sakin şehirlerce, aynılaşarak değil farklılaşarak yaşandığına dikkat çekilmektedir.

Sakin Şehirler ağına katılmak, bir bakıma, nüfusu az olan küçük şehirlerin, uluslararası ağlara dâhil olup kurulan bağlardan yarar temin etmelerine olanak tanımaktadır. Sakin şehirlik payesini elde eden şehirler, doğrudan turistik faaliyetler gerçekleştirmeyi hedeflememiş olsalar da misafirperverlik ilkesini benimseyerek yerel ekonomiye katkı sağlamayı amaçlarken, ulusal ve küresel tanınırlıklarını artırma ihtiyacı duymaktadırlar. Sakin Şehirler Birliği'ne dâhil olmak, Sakin Şehir logosunu kullanmak, bu anlamda, söz konusu şehirlerin görünürlüğünün artmasına sebep olacak ve bir açıdan, yerel ekonomik / kültürel değerlerin, o şehirde, ön plana alındığının işareti olarak kabul edilecektir (Bekar vd., 2015: 56). Bu açıdan, Güney Kore'nin Jangheung kenti ilginç olduğu düşünülen bir örnek teşkil etmektedir. 1454 yılından beri, çam ağaçlarının tepesinde yetiştirilen dünyaca ünlü Pyogo mantarına sahip olan bu şehir, önceden pek tanınmamasına rağmen 2007 yılında Sakin Şehir olmasından itibaren geniş bir tanınırlığa sahip olmuştur. UNESCO Dünya Miras Komitesi tarafından Doğal Dünya Mirası kabul edilen bu şehir, çekilen diziler ve tanıtım programlarıyla uluslararası bir üne kavuşmuştur (eba.gov.tr, 2017).

Sakin Şehirler'i, küresellik – yerellik bağlamında değerlendiren araştırmacılardan biri olan Radstorm (2011: 105), sakin şehirlerin küreselleşmeyi, kendilerine avantaj sağlayacak şekilde kullandıklarını ileri sürmektedir. Bu, daha evvel değinildiği üzere, bir bakıma erdemli bir küreselleşme olarak değerlendirilmektedir. Bu erdemli küreselleşme, küresel ölçekteki piyasalara yönelmiş bir yerellik biçimi olarak düşünülmektedir. Bu vesile ile birçok eşsiz yerel ürünün, uluslararası piyasalar vasıtasıyla yüksek talep aldığı ifade edilmiştir. Eğer küreselleşme eğilimi, yerel kimliğin geliştirilmesi ve sürdürülebilmesi için kullanılırsa, her bir yerel yerleşim birimi, bu bağlantıdan gerçekten yarar temin edebilirse, bu durum, şehrin yerel kimliğini sürdürebilmesi adına atmış olduğu en etkin adım olacaktır.

Sakin Şehir felsefesine göre, sakin şehir için esas önem teşkil eden unsur turist değil, yöre sakinidir. Sakin Şehirler'i, turizm destinasyonu olup olmama durumları açısından ele alan Nilsson ve arkadaşlarına göre (2011: 384), sakin şehirler hızlı bir gelişme ve kitlesel genişleme yerine yavaş,

sürdürülebilir bir kalkınmayı tercih etmektedirler. Ünal da (2016: 22), Sakin Şehirler'in, ekonomik beklenti odaklı oluşumlardan olmadığını düşünenlerdendir. Ona göre Sakin Şehirler, çok büyük turizm tesisleri oluşturma, yeni hizmet sahaları ve istihdam alanları üretme, dolayısıyla nüfuslarını arttırma gibi amaçlara yönelmemektedirler. Yine de, söz konusu yörelerde yaşam süren insanların, ekonomik kazançlarını arttırmaya yönelik birtakım faaliyetler içerisinde girecekleri de göz ardı edilmemelidir. İlk aşamada yerel düzeyde belirlenen kalkınma hedeflerinin, ilerleyen süreçte bölgesel ve ulusal ölçekte ele alınması muhtemeldir.

Grzelak- Kostulska vd. (2011: 187) ise, Sakin Şehirler Birliği'nin, sürdürülebilir kalkınma prensiplerini, şehirlerde yaygınlaştırmaya çalıştığını, tektipleştirici etkileri bakımından küreselleşmenin negatif yansımalarını sınırlandırmaya çalıştığını ileri sürmektedirler. Sakin Şehir Hareketi'nin, bir ekoturizm uygulaması örneği olarak yerel kalkınmaya katkı sunduğu düşüncesi de mevcuttur (Hekimci, 2014). Bu düşünceye göre, çevresel değerlere saygılı ve yerel kazanımlarını koruyup güçlendirme arzusu içerisinde olan bir şehir hareketi, insanlar için cazip bir turistik seçeneğin mimarı olacaktır.

Sakin Şehirler'i de içerisinde alacak şekilde, genel olarak Yavaş Hareketi'nin, salt bir küreselleşme karşıtı hareket olarak nitelendirilmemesine rağmen, küreselleşmenin, özellikle ekonomik, kültürel, ekolojik olumsuz etkilerine karşı mücadele yürüten oluşumlar olarak değerlendirildiği de görülmektedir. Fakat alanda çalışma yürüten araştırmacılara göre, söz edilen Yavaş Hareketi, söylem / eylem doğrultusunda bir kısım çelişkileri de içerisinde barındırmaktadır. Örneğin, küreselleşmenin, zenginle yoksul arasındaki makası açtığı düşüncesinden yola çıktığı ileri sürülen hareketin sunduğu yavaş yemeğe, zenginin mi yoksa yoksulun mu ulaşabilir olduğu tartışma konusudur. Ayrıca, küreselleşmenin kapsayıcılığı, küreselleşme karşıtı olduğu iddia edilen hareketlerin küreselleşmesi paradoksuna da yol açabilecektir. Sakin Şehirler'i de kapsayan yavaş hareketlerin, küreselleşmenin doğrudan çıktıkları olan teknoloji ve kitle iletişim araçları vasıtası ile dünya çapında kabul görmeleri, kendilerinin de küreselleşmiş olarak değerlendirilebilmesi sonucunu ortaya çıkarabilecektir (Ünal ve Zavalı, 2016: 909-910).

Görüldüğü üzere, genel kabul, sakin şehirlerin, küreselleşmenin olumsuz etkilerini ortadan kaldırır biçimde, yereli ön plana çıkarma hedefi doğrultusunda meydana gelmiş olmalarıdır. Yer kürenin tamamına hâkim olan hızlı yaşam olgusuna karşı bir tepkiyi içinde barındıran söz konusu organizasyon, insanların, bilhassa bahse konu yörelerin sakinlerinin yaşamdan keyif alarak dingin bir yaşam sürmelerini öncelemektedir. Literatürde yer alan çeşitli görüşlerin dışında, pratikte, işlerin nasıl ilerlediği tartışmaya açık bir konudur. Bu bağlamda, çalışma alanını oluşturan Türkiye'deki ilk beş Sakin Şehir faaliyetlerine ve tanıtımlarına yakından bakmanın fayda temin edeceği umulmaktadır.

3. TÜRKİYE'DEKİ SAKİN ŞEHİRLER KÜRESELLEŞME ARACI MI? KÜRESEL KENTE ALTERNATİF MODEL Mİ?

Türkiye'de Sakin Şehir hareketi, 28 Kasım 2009 tarihinde, İzmir'e bağlı Seferihisar'ın, Uluslararası Sakin Şehirler Birliği (Cittaslow) üyeliğine kabul edilmesiyle başlamıştır. Böylelikle Seferihisar, Türkiye'nin ilk, dünyanın ise 129. Sakin şehri olmuştur. 24 Haziran 2011 tarihinde, Polonya'nın Lidzbark

Warminski şehrinde gerçekleştirilen Sakin Şehirler Genel Kurulu'nda, Sakarya'nın Taraklı, Aydın'ın Yenipazar, Çanakkale'nin Gökçeada ve Muğla'nın Akyaka beldelerinin, Sakin Şehir statüsü kazanmalarıyla birlikte Türkiye'de Sakin Şehir sayısı beşe çıkmıştır ve Türkiye'de Sakin Şehir Ulusal Ağı kurulmuştur. Böylelikle, Seferihisar da Sakin Şehirler İcra Kurulu'na 16. Üye olarak dâhil olmuştur (Sırım, 2012: 126).

İlerleyen süreçte, Türkiye'nin farklı şehirleri de, sakin şehir olma arzularını ortaya koymuşlar ve peyderpey, Uluslararası Sakin Şehirler Birliği'ne katılma hakkı kazanmışlardır. Bu doğrultuda, Tablo 3'de görüldüğü üzere, Perşembe, Vize ve Yalvaç, 2012'de, İtalya'nın Novellara kentinde, Halfeti 2013'te, Finlandiya'nın Kiristenstad kentinde, Şavşat 2015'te, İtalya'nın Abbiategrosso kentinde, Uzundere 2016'da, İtalya'nın Greve in Chianti kentinde ve son olarak Eğirdir, Gerze ve Göynük şehirleri 2017'de, Artvin Şavşat'ta gerçekleştirilen Cittáslow Genel Kurul toplantılarında birliğe kabul edilmişlerdir. Son olarak Mudurnu, 17 Mart 2018'de, Belçika'nın Maaseik kentinde gerçekleştirilen Cittáslow Uluslararası Komite Toplantısı'nda Sakin Şehir payesi kazanmıştır.

Tablo-3: Türkiye'deki Sakin Şehirler ve Uluslararası Sakin Şehirler Birliği'ne Katılım Yılları

	Sakin Şehirler	Katılım Yılı
1	Seferihisar / <i>İzmir</i>	2009
2	Taraklı / <i>Sakarya</i>	2011
3	Yenipazar / <i>Aydın</i>	2011
4	Gökçeada / <i>Çanakkale</i>	2011
5	Akyaka / <i>Muğla</i>	2011
6	Perşembe / <i>Ordu</i>	2012
7	Vize / <i>Kırklareli</i>	2012
8	Yalvaç / <i>Isparta</i>	2012
9	Halfeti / <i>Şanlıurfa</i>	2013
10	Şavşat / <i>Artvin</i>	2015
11	Uzundere / <i>Erzurum</i>	2016
12	Eğirdir / <i>Isparta</i>	2017
13	Gerze / <i>Sinop</i>	2017
14	Göynük / <i>Bolu</i>	2017
15	Mudurnu / <i>Bolu</i>	2018

Türkiye'de, Sakin Şehir olarak en uzun geçmişe sahip olan ilk beş şehire yakından bakmanın, ele alınan çalışma konusu bağlamında sağlıklı bir değerlendirme gerçekleştirebilmek için önem arz ettiği düşünülmektedir.

3.1. Seferihisar: Türkiye'nin Sakin Şehir Başkenti

2009 yılında Sakin Şehir olan Seferihisar'da, belediye, Yavaş Felsefesi'ni benimsemekte ve bu doğrultuda projeler geliştirmektedir. Bazıları Tablo 4'de görüldüğü üzere, karbon salınımının hesaplanması, kompost tesisi, peyzajda yöresel aromatik bitkilerin kullanılması, güneş enerjili sokak aydınlatma elemanları ve güneş enerji santrali yapımı, üretici pazarlarının kurulması, ihtiyaç sahibi

vatandaşlara yönelik oluşturulan seferikart uygulaması, geleneksel hale getirilen Seferihisarlılar buluşması, doğa okulu projesi, Sığacık Kaleiçi sokak sağlıklaştırma projesi, e-belediye sisteminin kurulması, tohum takas şenliğinin geręekleřtirilmesi, Can Yücel Tohum Merkezi'nin kurulması, mandalina üreticisini desteklemeye yönelik faaliyetler, görünümlü kirliliğinin azaltılması, Teos Antik Kenti kazısı, Sığacık peyzaj projesi, organik tarımın geliştirilmesi, Kadın Emeği Evleri'nin kurulması, sürdürülebilir balıkçılığın geliştirilmesi projesi, yavaş yeme felsefesine uygun biçimde, yöresel lezzetlerin ön plana çıkarıldığı Sefertası Lokantası'nın oluşturulması, okul bahçelerinin kurulması ve bisiklet garajlarının tesisi, söz konusu projelerden bazılarıdır.

Tablo-4: Bazı Sakin şehir Kriterlerine Göre Seferihisar'da Geręekleřtirilen Faaliyetler

	SOSYAL VE KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	YAPILI ÇEVRE	YÖNETİşİM VE HİZMETLER
GÖZLENE NİTELİKLER	75 yaş ve üzerindeki vatandaşlara yöresel yemek tariflerinin kullandığı akşam yemeği organizasyonu	Yerel Ürün Üretimi (Mandalina Reçeli)	Atatürk Bulvarı'nda Fotovoltaik Pili Aydınlatma Kullanımı	Bisiklet Yollarının İnşası	Vatandaşların Katılımı İçin Bilgilendirme Masası Oluşturulması
	Tohum Takas şenliği	Yerel Ürünlerin Online Satışı	Atıkların Ayrıştırılması ve Kompost Tesisi	Bazı Caddelerin Belirli Vakitlerde Araç Trafikine Kapatılması	Önemli Bilgilerin Online Paylaşımı
	Sakin şehir Bilgilendirme Toplantısı	Kültürel Turizm	Jeotermal Enerji Çalışmalarının Geręekleřtirilmesi	Altyapı ve Restorasyon Çalışmalarının Üniversiteler Ortaklığı ile Geręekleřtirilmesi	Seferikart Uygulamasının Başlatılması
	Kadın Emeği Evleri	Yılda 100.000 Turist		Atatürk Bulvarı'ndaki Binaların Restorasyonu	İZSU Tarafından 50000 Kişi Kapasiteli Su Arıtma Tesisinin Kurulması
		Yöresel Ürünlere İlişkin Sefertası Lokantası		Otobüs Durakları İçin şehir Mobilyaları	
			Teos'ta Arkeolojik Kazı Çalışmalarının Başlatılması		
			Sığacık Kentsel Koruma Alanı Planı'nın Geręekleřtirilmesi		
			şehir Merkezine Ücretsiz İnternet Erişiminin Açılması		

Kaynak: cittaslowturkiye.org, 2018, Mutdoğan, 2015: 155-159.

Söz edilen faaliyetlerin büyük bir kısmının, yerel değerlerin korunmasına yönelik olması dikkat çekicidir. Seferihisar'ın Sakin şehir olmasında ve Sakin şehir kavramının Türkiye'ye tanıtılmasında öncü rol üstlenen Seferihisar Belediye Başkanı Tunç SOYER de, vermiş olduğu bir mülakatta, Seferihisar'ın Sakin şehir olmasında, yerel olan değerleri, lezzetleri, alışkanlıkları, gelenekleri, yaşam tarzlarını koruma güdüsünün etkin olduğunu ifade etmiştir (eba.gov.tr, 2016: 90). Ayrıca, atıkların ayrıştırılması ve kompost tesis kurulması, alternatif enerji kaynaklarının kullanımı; çevre dostu, sürdürülebilir uygulama örnekleridir.

Sakin şehir Felsefesi'nin önemli bir boyutunu oluşturan yerel değerlere sahip çıkma gayreti, küreselleşmenin getirdiği olumsuzlukları giderme çabası ile örtüştüğü ölçüde önem kazanacaktır. Peki, Seferihisar için hâlihazırdaki durum irdelendiğinde, yerelliği önceleyen sakin şehir hareketinin, kimi araştırmacıların (Ergüven, 2011: 208, Bekar vd., 2015: 56) ileri sürdüğü üzere, küreselliğin aktarım aracına dönüşmesi söz konusu mudur?

Doğan ve arkadaşlarının (2014: 9-10), yöre sakinleri üzerinden gerçekleştirmiş oldukları araştırma neticesine göre, Seferihisar'ın sakin şehir olmasının birtakım olumsuzluklara yol açtığını düşünen katılımcılar, bu olumsuzlukları, imar sınırlarının genişlemesi, yapılaşmanın artması, büyük otellerin inşası ve aşırı talebe bağlı kalabalık olarak aktarmışlardır. Katılımcıların ele aldıkları olumlu etkiler ise, şehrin tanınırlığının artması, turistik talepteki / turist sayısındaki artış⁵ ve buna bağlı olarak iş / istihdam artışı şeklinde değerlendirilmiştir. Ayrıca, katılımcıların çoğunun, Seferihisar'ın Sakin Şehir olmasının şehre, Çeşme, Alaçatı, Özdere, Kuşadası gibi turistik şehirler karşısında rekabet avantajı sağladığını düşünmeleri dikkat çekicidir.

Sakin Şehirlik payesini elde etmek, şehre bir marka kazandırmak ve turizm endüstrisinden artan miktarda getiri temin etme noktasında önem kazanmıştır. Burada üzerinde durulmak istenen husus, maddi getiri uğruna, tüketici taleplerinin mi yoksa yerel halkın memnuniyetinin mi önemsendiğidir. Bu bağlamda Coşar'ın, 2014 yılında yayımlanan Seferihisar örneğinde gerçekleştirdiği 'Yavaş Şehir Olgusunun Kentsel Yaşam Üzerindeki Algılanan Etkisi' başlıklı çalışması kimi noktalara ışık tutar niteliktedir. Araştırmada, Seferihisar'da yaşayan 22 kişiyle, ilçede işletmeci ya da yönetici konumunda olan 24 kişiyle ve Seferihisar Belediye Başkanı Tunç SOYER'le görüşme gerçekleştirilmiş, sorulan sorulara alınan yanıtlar neticesinde değerlendirmeye gidilmiştir. Katılımcılardan 11'i, diğer şehirlerden göç eden nüfus ve gelen ziyaretçilerle birlikte yaşanan nüfus artışını, kalabalığın beraberinde getirdiği gürültü ve trafik sorununu, yörenin değer kazanmaya başlamasıyla yapılaşmanın artmasını, arsa fiyatlarındaki artışı, yaz dönemlerinde özellikle günübirlikçi sayısında gözlemlenen önemli artışı, doğal yaşamın özelliğini kaybetmeye yüz tutmasını, tabela isimlerinde yabancı kelimelerin kullanımındaki ve yöre dışından gelen girişimci sayısındaki artışı, Sakin Şehir olmaktan kaynaklanan olumsuzluklar olarak değerlendirmişlerdir. Hatta şehrin daha önce sakin bir şehir olduğu, sonrasında hızlı bir yapıya büründüğünü ifade eden katılımcılar dahi mevcuttur. Bu görüşmecilerce, Sakin Şehir adaylık sürecinde, 'Sakin Şehir olunca müsaade edilmez' düşüncesi ile inşaat yapımının arttığı ileri sürülmüştür. Olumlu katkıları değerlendirenlerin ise öne çıkardıkları nokta, şehrin yaşanabilir ve tatil yapılabilir bir marka şehir haline gelmiş olmasıdır. Şehrin, edinmiş olduğu uluslararası konum nedeni ile pazarlanmaya başlandığı görüşleri mevcuttur. Katılımcılar genel itibarıyla, Sakin Şehir olmakla beraber şehrin geliştiğini, fakat bu gelişimin Sakin Şehir ölçütlerine uygun olup olmadığını tartışılır olduğunu ifade etmişlerdir. Seferihisar Belediye Başkanı ise, nasıl ki organik olmayan bir tarım ürünü ile organik bir tarım ürününün piyasa fiyatları farklılık içeriyorsa, birbirine benzer, kentleşmiş, kalabalık turizm bölgeleri ile sakin şehir unvanına sahip, kültürel değerlerine sahip çıkan, doğası korunmuş bir turizm bölgesinin fiyatlarının bir olamayacağını vurgulamıştır. Ona göre amaç, Sakin Şehir olgusunu sağladığı imaj farkı ile Seferihisar'da bu ayrıcalığı ortaya koyabilmektir.

⁵ Söz konusu araştırmada, katılımcıların gözlemlediklerini ileri sürdükleri turistik talepteki / turist sayısındaki artış, Çerçi'nin (2013: 105), Turizm Bakanlığı verilerinden yararlandığı çalışmasında doğrulanmıştır.

Seferihisar halkının, Sakin Şehir kavramına ilişkin metaforik algılarını test eden Yağcı ve Avcıkurt (2017: 296) birtakım çıkarımlara ulaşmışlardır. Şöyle ki, yöre sakinleri, Sakin Şehir kavramına ilişkin 83 metafor geliştirmişler ve bunların içerisinde ilk sırayı % 12,7'lik oranla 'Seferihisar gibi değildir' metaforuna vermişlerdir. 2. sırayı % 8.5'lük yüzde ile 'Huzur' metaforu elde ederken, 3. sırada ise % 4,9 ile 'Eski Seferihisar' metaforu yer almaktadır. Böylelikle yerel halkta, Seferihisar'ın Sakin Şehir olmadan evvel daha sakin bir şehir olduğu düşüncesinin mevcut olduğu görülmektedir.

Genel itibariyle, Sakin Şehir Seferihisar, Sakin Şehir Felsefesi'ni benimsiyor olmanın yanısıra, Tunçer ve Olgun'un (2017: 67) da çalışmalarında üzerinde durdukları bir husus olarak küresel yönelimlere özgü birtakım tehditlerle karşı karşıyadır. Şehrin kendine özgü yerel dokusunun ortadan kaldırılarak betonarme ve düzensiz yapılaşmaya gidilmesi, eski mimari yapıların yıkılarak yerlerine modern, tektipleştirici konstrüksiyonların yerleştirilmesi, şehrin doğasına ve dokusuna uygun turizm faaliyetlerinin terk edilerek kitle turizmine kapı açılması ihtimalleri, söz konusu tehditlerden bazılarıdır.

3.2. Sakin Şehir Taraklı

Sakarya'ya bağlı bir ilçe olan Taraklı, 2011 yılında Sakin Şehir olan dört şehirden birisidir. 2013 yılında ise, şehir, Avrupa Komisyonu tarafından 'Erişebilir Turizm' tema başlığında Avrupalı Seçkin Destinasyon (European Destination of Excellence) seçilmiştir. Taraklı ilçesi, Sakarya'dan daha eski bir yerleşim yeridir ve zengin bir tarihi geçmişe sahiptir. Önceleri İpekyolu üzerinde önemli bir merkez olan şehir, yeni ulaşım yollarının gelişimi ile beraber ulaşım güzergâhının dışında kalmış ve sanayisi gelişim gösterememiştir. Yakın zamana dek, ilçe ekonomisi, tarımsal ürünlere dayalı küçük imalathaneler üzerinden işlemişse de, olumsuz iklim koşullarından ötürü tarımsal verimliliğin düşmesiyle beraber şehir, büyük oranda turizm faaliyetlerine dayalı bir iktisadi yaşama yönelmiştir. Buna bağlı olarak, teknolojik gelişmeler karşısında giderek güç kaybeden ve kaybolmaya yüz tutan geleneksel el sanatları da turistik ürünler imal etme noktasında hız kazanmıştır (Öztaş, 2006: 85).

Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesinde yer verdiği, tarihi dokusu bozulmamış bir Osmanlı kasabası görünümündeki Taraklı, ünlü bir iletişim firmasının reklam filmlerine, 'Mümkünlü Kasabası' adı altında ev sahipliği yaparak, farklı bölgelerden birçok insanın şehre ilgisini uyandırmıştır. Karakteristik mimari yapısı ile dikkat çeken tarihi ahşap konaklara, geleneksel el sanatlarına (şimşir kaşık, tarak yapımı, el dokuması ürünler vs.), yöresel lezzetlere (uğdut tatlısı, köpük helvası, nohutlu mantı vs.), doğal güzelliklere sahip şehir, sakin şehir olmasının ardından tanıtım faaliyetlerini arttırarak, yöresine turist çekebilmenin gayreti içerisinde girmiştir. Ayrıca Taraklı, bu süreçte, ulusal kanallarda yer alan dizi filmlere ev sahipliği yapmıştır. Dizi filmler ilçe tanıtımı için önemli katkı sağlarken yöre halkı için de gelir kaynağı olmuştur.

Taraklı örneğine yakından bakıldığında, şehrin bulunduğu coğrafi konumun, sayfiye şehirlerine nispetle elverişsiz olduğu ve şehrin üzerine yerleştiği toprak genişliğinin darlığı, yaklaşık 7000 civarı bir nüfusu barındırdığı fark edilmekte ve Taraklı'nın, dar ölçekte faaliyet gösteren butik bir konuma sahip olduğu gözlenmektedir. Buna rağmen, yerel ürünler, Sakin Şehir logosu ve markası altında pazarlanmakta, Seferihisar başta olmak üzere farklı şehirlerde düzenlenen 'Cittáslow Yemek Günleri' etkinliklerinde yer

edinmeye çaba gösterilmektedir. Ayrıca ilçede, jeotermal turizm alanında faaliyet gösteren, devre mülk tarzında satış işlemi gerçekleştiren iki adet tesis yer almaktadır. Fakat söz konusu faaliyetlere rağmen, Çoban ve Harman'ın (2016: 247) da işaret ettiği üzere, Taraklı Belediyesi'nin internet sitesinde, Sakin Şehir olmalarının üzerinden yedi yıl geçmiş olmasına rağmen, Sakin Şehirliklerinden en ufak bir bahsin yer almaması önemli bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır.

Tablo-5: Bazı Sakin Şehir Kriterlerine Göre Taraklı'da Gerçekleştirilen Faaliyetler

	SOSYAL VE KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	YAPILI ÇEVRE	YÖNETİŞİM VE HİZMETLER
GÖZLENEN NİTELİKLER	Taraklı Kamp ve Karavan Festivali Sakin Şehir Hakkında Bilgilendirme Toplantısı	Termal, Yamaç Paraşütü, Doğa Turizmi Yılda 60000 Turist	Projeler henüz başlamamıştır.	Bisiklet Yollarının İnşası Geleneksel Osmanlı Mimari Örneklerinin Restorasyonu Mimar Sinan Tarafından İnşa Edilen Kurşunlu Cami'nin Koruma Altına Alınması	Vatandaşların Katılımını Sağlama Amaçlı Çağrı Merkezi Kurulması Önemli Bilgilerin Online Paylaşımı Yeni Çöp Teknolojilerinin Temini

Kaynak: Mutdoğan, 2015: 155-159.

Tablo 5'de aktarıldığı üzere, sosyal, kültürel ve ekonomik sürdürülebilirlik bağlamında Taraklı'da gerçekleştirilen faaliyetler, genel olarak, şehrin doğasına uygun niteliktedir. Doğa turizmi teşvik edilerek şehre olabildiğince turist çekmek hedeflenmektedir. Şehirde yer alan, mimari eserler restore edilerek ve koruma altına alınarak yöreye has tarihi görünümün muhafazası arzulanmaktadır. Çevresel sürdürülebilirliğin temini hususunda ise hâlihazırda gerçekleştirilmekte olan bir projeye rastlanmamaktadır.

3.3. Sakin Şehir Yenipazar

Aydın'ın Yenipazar ilçesi, Taraklı gibi, 2011 yılında Sakin Şehir unvanı alan şehirlerden birisidir. Yenipazar'ın ilk yerleşim yeri tarihi M.Ö. 2000'li yıllara dayanan Orthosia antik kenti civarındadır. 17. yüzyıl sonlarında Cihanoğulları adında bir aşiretin reisinin etrafında toplananlar, bugünkü mevkide yeni bir yerleşim yeri meydana getirmişlerdir. Bu yerleşim yeri, haftada bir gün küçük çapta kurulan, çevredeki insanların da gelip ürünlerini sattıkları bir pazar yerinin ev sahipliğini gerçekleştirdiğinden dolayı, Yenipazar ismini edinmiştir (cittaslowturkiye.org, 2018).

Batı Anadolu'nun kültür mirası olan Geleneksel Yörük Şenlikleri'nin otuz bir yıldır ev sahipliğini üstlenen Yenipazar'ın, Sakin Şehir seçilmesi, yerel kalkınma modelinin lokomotifini oluşturmuştur. Bu çerçevede, ilçede, sivil mimari örnekleri koruma altına alınmış, bisiklet istasyonları projelendirilmiş, yaya kullanım alanları arttırılmış, aracısız köy pazarı ve kadın kooperatifleri kurulmuştur. Yenipazar'ın, yerel mutfağını temsil eden önemli yavaş yemek kaynakları olarak Yenipazar Pidesi, cızdırma, yavru kavurması, pırasalı ekmek ve hurma ön plana çıkarılmaktadır. Ayrıca, sürdürülebilir bir şehir yaşamı temin edebilmek amaçlı, her yıl bisiklet şenlikleri düzenlenmekte ve alternatif bir ulaşım aracı olarak bisikletin, şehirde daha görünür kılınmasına yönelik çaba harcanmaktadır (Bilgi, 2013: 55).

Sakin Şehir olmasının ardından Yenipazar'da da tanıtım faaliyetleri hız kazanmıştır. Bu noktada, her Şehrin marka oluşturabilecek kendine özđü ürünlerini ya da doğal değerlerini ileri sürdükleri gözlenmektedir. Yenipazar da, pidesi ile bu sahnede kendisine yer edinme gayretindedir. Yenipazar eski Belediye Başkanı Yürün ERDEN'in bu husustaki ifadeleri dikkat çekicidir:

Yörük Ali Efe Evi Müzesini ziyaret edenlerin sayısı, yılda ortalama on bin kişiydi. Őimdi kırk bin kişi. Dört kat arttı. İlçede en az ciro yapan pideci esnafının, kullandığı un çuvalı miktarı iki kat arttı. Ama sadece pideci esnafını ya da ne bileyim, büfecileri falan filan, gelen giden yabancıların, yani ilçemizi ziyaret eden misafirlerin sayısında bir artış var. Bunda sakın Şehir sıfatını almamızın mutlaka bir etkisi var. Fakat bizim sadece pideyle, müzeyle bu işi götüremeyeceğimiz çok açık. Biz bütün bunları neden yapıyoruz? Bir kere bütün bunlar ne için yapılıyor? Bütün bunlar bir, bu ilçede yaşayan insanların, bu bölgede yaşayan insanların bir kere sağlıklı bir ortamda, kaliteli ve konforlu bir ortamda yaşaması için, yani biz yerel yöneticilerin görevi bu. Ama aynı zamanda da hane halkı gelirlerini de arttırmayı hedefliyoruz tabi (Çıtak, 2016: 2701).

Erden'in görüşlerinden, Şehrin, sakın Şehir felsefesini benimseyerek sakın Şehir ilkelerini hayata geçirdiği ölçüde hem sağlıklı bir yerel yaşama kavuşacağı hem de etkin tanıtımın etkisi ile yöre ekonomisine katkı sağlanacağı düşüncesine sahip olunduğu anlaşılmaktadır.

Sakin Şehirler, faaliyetlerini genel itibariyle, belediyeler eliyle yürütmektedirler. Yerel seçimler neticesinde belediye başkanları değiştikçe, sakın Şehir yönetim politikalarında da değişikliklere rastlanmaktadır. Çıtak'ın (2016: 2699) aktarımına göre, Yenipazar'ın yeni belediye başkanı, eski başkanın gerçekeştirmeye çalıştığı yerel mirası koruma çalışmalarında değişikliğe gitmiştir. Böylelikle, eski belediye başkanının yaptığı kent müzesi bir kuruma kiralanmış, müzede sergilenen, Yenipazar'ın gündelik yaşamına ilişkin örnekler teşkil eden yerel halktan temin edilen sergi ürünleri depoya kaldırılmıştır. Yenipazar'ın yeni belediye başkanı Zafer SAVCI'nın, "bence Yenipazar Sakin Şehir değil, üreten Şehir olmalıdır" (yeniasir.com.tr, 2014) ifadesi, idareciler arasındaki görüş ve yaklaşım farkını net biçimde özetler niteliktedir. Sakin Şehir Yenipazar'ın, turizme ilişkin temel aktiviteleri gastronomi üzerinden Őekillenmeye başlamıştır. 2014 yılından bu yana Şehirde, dört gün boyunca devam eden Yenipazar Pide Festivali düzenlenmektedir.

Doğan ve Aktan'ın (2017: 440) gerçekeştirmiş oldukları araştırma sonuçlarına göre: Sakin Şehir olmak, Yenipazar'ın tanıtım ve pazarlamasına olumlu katkı sağlamıştır. Yenipazar gastronomisi, bölge ve ülke genelinde daha çok duyulmaya ve tanınmaya başlamıştır. Yerel, doğal ürünlere ilgi artmış, yöre üreticisi ve esnafı güç kazanmıştır. Sakin Şehirler'e ve bu Şehirlerin ürünlerine yönelik ülke genelinde azımsanmayacak derecede ilgi yoğunluğu mevcuttur. Sakin Şehir kavramı, Şehirlerin ve yöre gastronomisinin markalaşmasını sağlayacaktır.

Tablo-6: Bazı Sakin Şehir Kriterlerine Göre Yenipazar’da Gerçekleştirilen Faaliyetler

	SOSYAL VE KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	YAPILI ÇEVRE	YÖNETİŞİM VE HİZMETLER
GÖZLENE NİTELİKLER	Geleneksel Bisiklet Festivali Tohum Takas Şenliği Deve Güreşi Festivali Geleneksel Karaçakal Yörük Kültürü Festivali Sakin Şehir Bilgilendirme Seminerleri	Yenipazar Pidesi Gibi Ünlü Yerel Gastronomi Ürünlerinin Korunması Yerel Ürünlerin Online Satışı	Projeler henüz başlamamıştır.	Bisiklet Yollarının İnşası Tarihi Alhan Türk Hamamı'nın Restorasyonu Yel değirmeni İnşası Yörük Ali Efe Müzesi'nin Hizmete Açılması	Önemli Bilgilerin Online Paylaşımı

Kaynak: Mutdoğan, 2015: 155-159.

Tablo 6’ da belirtildiği üzere, Yenipazar’da, sosyal ve kültürel sürdürülebilirlik noktasında gerçekleştirilen Deve Güreşi ve Karaçakal Yörük Kültürü Festivalleri yerel kültürel değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması noktasında önem taşımaktadır. Yine Tohum Takas Şenliği olarak sürdürülen etkinlik, küresel düzlemde yaygınlaşan hibrit tohumların varlığına bir tepki içerircesine yerli tohumların gelişimini ve sık kullanımını içermektedir. Geleneksel Bisiklet Festivali ise, Yeni Şehircilik Akımı ve Yaşanabilir Topluluklar Hareketi’nin içerdiği biçimde şehir içinde sürdürülebilir bir ulaşımın temin edilmesine katkı aralamaktadır. Yenipazar pidesi gibi yerel ürünlerin tanıtımı ve pazarlanması ile ise, şehrin marka değerinin artırılması ve yerel üreticilere kazanç temin edilmesi yoluna gidilmektedir. Şehre ait geleneksel yapıların muhafazası da, şehrin doğal dokusunun, gelecek nesillere taşınmasına olanak tanıyacaktır.

3.4. Gökçeada: Dünyanın Tek Sakin Adası

2011 yılında Sakin Şehir unvanı alan bir diğer şehir olan, Türkiye’nin en batı noktasında yer alan ve ülkenin en büyük adası olan Gökçeada, dünyanın ilk ve tek sakin adasıdır. Lozan Antlaşması neticesinde 22 Eylül 1923’te Türkiye Cumhuriyeti Devleti topraklarına fiilen katılan adanın İmroz olan ismi, 1970 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile Gökçeada olarak değiştirilmiştir. Adada 2002 yılından bu yana organik tarım uygulamaları gerçekleştirilmekte, 2008’den beri de tarım turizmi faaliyetleri sürmektedir. Bursa, İzmir, İstanbul gibi metropollere olan yakınlığı, adanın ilgi odağı haline gelmesinde önem taşımaktadır (cittaslowturkiye.org, 2018).

Şehir yöneticileri ve yöre sakinlerince bir ‘organik ada’ konumuna kavuşturulmak istenen, Türkiye’nin ilk ve tek sualtı milli parkına da sahip olan Gökçeada, çok yönlü sosyokültürel faaliyetlere ve birçok kültürel mirasa ev sahipliği yapan geniş bir yönelim havzasına sahiptir. Örneğin, Zeytinli Köyü’nde, adaya özgü Dibek Kahvesi, Eşelek Köyü’nde tarım ve hayvancılık ürünlerinin çardaklarda satılması, organik tarım ürünlerinin üretimi ve ticareti, Rum vatandaşların ikamet ettiği Tepeköy’de yaz aylarında gerçekleştirilen Meryem Ana etkinlikleri, Gökçeada sörf okulu bunlardan birkaçıdır (Atak vd., 2014: 697).

Bozulmamış doğası, organik tarımın merkezi olması, eko-gastronomik özellikleri ve çok kültürlü yapısı ile sakin şehir olan Gökçeada, yerel ürünlere ve yerel üreticilere özgü bir doğal ürün pazarı

görünümünde olan Yeryüzü Pazarı'nın (Earth Market), Şile ve Foça ile birlikte, Türkiye'deki üç üyesinden birisidir. Dünya genelinde toplam 68 şehrin katılım gösterdiği Yeryüzü Pazarı'nın kurallarından birisi, satılan ürünlerin halkın ortak kültürünü yansıtmaması ve Yeryüzü Pazarı'ndan en fazla 40 km uzaklıktan gelmesidir. Yönetim komitesinin gözetiminde, tanıtım amaçlı olmak ve pazarın %10'undan az olmak koşuluyla yerel olmayan fakat iyi, temiz, adil prensibine uygun ürünlerin satışına izin verilebilir (Eşitti ve Harputluoğlu, 2015: 66). Böylelikle, yöresel ürünlerin, üretildiği yerde, geleneksel yapılarının ve kazanımlarının korunarak halka ulaştırılması arzulanmaktadır. Gökçeada da, bu yavaş yemek konsorsiyumunun önemli bir parçasını teşkil ederek söz konusu felsefeyi benimsediğini göstermiştir.

Gökçeada ayrıca, 2014 ve 2015 yıllarında, yöresel kalkınmayı ve yerel lezzetlere ulaşmayı teşvik etmeyi amaçlayan Türkiye Eko-Gastronomi Kongreleri düzenleyerek bu alanda da öncü konuma yerleşmiştir. İlgili çalışmalar, geleneksel üretim tekniklerinin ve mesleklerin gelecek nesillere ulaştırılması bakımından da değer taşımaktadır. Adada, zeytinyağı, peynir ve şarap yapımı üzerindeki Rum kültürünün etkisi, bu açıdan önem teşkil etmektedir. Ayrıca, yerel yönetim ve yükseköğretim işbirliği ile adadaki restoranlarda yerel ürünlerin satışına yönelik bireylere de yerel ürünler hakkında farkındalık sağlamaya ilişkin birtakım eğitim faaliyetleri sürdürülmektedir. Gökçeada'ya has yerel ürünler, ulusal pazarlarda da rağbet görmektedir. El yapımı imalatın yanısıra çeşitli yöresel ürünlerin değer bulması, verimli tarımsal alanların muhafaza edilmesi bakımından da dikkate değerdir (Özdemir ve Ayhan, 2017: 179-181).

Özdemir ve Ayhan (2017: 182), Gökçeada özelinde gerçekleştirdikleri araştırma neticesinde, Sakin Şehir unvanının, Gökçeada etiketli tarımsal ürünlere yeterli ticaret alanı açmadığı verisine ulaşmışlardır. Ayrıca, bazı yöresel ürünlerinin satışının, gıda güvenliğine ilişkin mevzuatla çelişir durumda olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bu çıkmazın, Sakin Şehirler'in, Türkiye genelinde yasal bir çerçeveye oturtularak aşılabileceğini ifade eden araştırmacılar, böylelikle Sakin Şehirler'in bilinirliğinin artacağını ve bu tanınır olma halinin, yerel ve salyangoz etiketli ürünlere olan talebi beraberinde getireceğini iddia etmişlerdir. Son olarak araştırmacılar, Sakin Şehir kavramının dünya genelinde bir pazarlama gücü oluşturduğunu kabul etmekte, fakat Gökçeada özelinde, yöresel ürünler noktasında bunun, bir pazarlama aracı olarak kullanılmadığını düşünmektedirler.

Tablo-7: Bazı Sakin Şehir Kriterlerine Göre Gökçeada'da Gerçekleştirilen Faaliyetler

	SOSYAL VE KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	YAPILI ÇEVRE	YÖNETİŞİM VE HİZMETLER
GÖZLENEBİLİRLİKLER	Avrupa Birliği Projesi Olan "Ada'da Organik Yaşamı Öğrenme"nin Organizasyonu Gastronomi Konferansı Sakin Şehir Hakkında Bilgilendirme Konferansları	Organik Tarımın Başlatılması Yerel Ürünlerin Online Satışı Sörf Turizmi Yılda 350000 Turist	Cumhuriyet Bulvarı'nda Fotovoltaik Pili Aydınlatma Kullanımı Rüzgar Türbini Kurulumu	Bisiklet Yollarının Yapımı Bazı Caddelerin Belirli Vakitlerde Araç Trafikine Kapatılması Altyapı ve Restorasyon Çalışmalarının Yapılması Geleneksel Türk ve Yunan Evlerinin Koruma Altına Alınması	Vatandaşların Katılımı İçin "Beyaz Masa" Uygulamasının Başlatılması Önemli Bilgilerin Online Olarak Sunulması

Kaynak: Mutdoğan, 2015: 155-159.

Gökçeada'da adanın doğal yapısının korunmasına ve ada sakinlerinin çevresel duyarlılığının artırılmasına yönelik faaliyetler yürütüldüğü Tablo 7'de gözlenmektedir. Bu doğrultuda, adada organik tarımın başlatılması, vatandaşların organik yaşamı öğrenmesine ilişkin çalışmalar sürdürülmesi, bisiklet yollarının oluşturulması, alternatif enerji kaynaklarının kullanımı, enerji tasarrufunun temini, bazı caddelerin belirli vakitlerde araç trafiğine kapatılması göze çarpmaktadır. Geleneksel Türk ve Yunan evlerinin koruma altına alınmasının kültürel mirasın devamına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, adanın coğrafi konumu, yerel gastronomi ürünleri ve sörf turizmi ön plana alınarak yılda 350.000 turistin adaya ziyaretçi gelmeleri, Gökçeada Belediyesi yönetimince beklenmektedir.

3.5. Akyaka: Dünyanın Tek Sakin Mahallesi

Muğla'nın Ula ilçesine bağlı olan Akyaka, 2011 yılında Sakin Şehir olmaya hak kazanmıştır. 1992 yılında belde belediyesi olmuş olan Akyaka, 6360 sayılı kanun sonrası, 2014 yılında gerçekleştirilen yerel seçimlerle beraber Muğla'nın Büyükşehir Belediyesi olmasının ardından mahalle haline gelmiştir. Böylelikle, Akyaka hâlihazırda dünyanın tek 'sakin mahalle'si konumunu elde etmiştir.

Gökova Körfezi ağzında yer alan Akyaka, günümüzde Akdeniz ve Ege kıyılarında gözlenen plansız, yayılcı yapılaşma faaliyetlerinden uzak kalmaya çalışan bir tür örnek şehir denemesine çalışma alanı teşkil etmektedir. Özel Çevre Koruma Statüsü'nün yanı sıra doğal SİT Alanı içinde olması, doğusunda Kadın ve Akçapınar azmakları, azmaklar arasında uzanan verimli ova ve Gökova Körfezi'ne açılan ıssız koylar, kuzeyinde 1000 metreye yükselen Sakar Dağı, Nail ÇAKIRHAN tarafından tipik Muğla-Ula mimarisinin stilize edildiği, geleneksel çizgiler taşıyan ahşap evleri Akyaka coğrafyasını özel bir mevkiye yerleştirmektedir (Bilgi. 2013: 55). Yoğun bir ormanlık alana sahip olan Akyaka, uzun yıllardan beri balıkçılık faaliyetlerinin de sürdürüldüğü bir bölgedir. Akdeniz bitki örtüsü ile tarımsal ürünlerinin tamamının görüldüğü bu nadir yöre 1989 yılında Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilmiştir. Kışın 1500 civarında bir nüfusa sahip olan Akyaka mahallesinin yaz nüfusu 3-4 binlere ulaşmaktadır. 1970'li yıllara kadar sakin bir balıkçı köyü konumunda olan Akyaka, civardaki bataklıkların kurutulması ve turizmin gelişmesi ile beraber nüfus ve yapılaşma yoğunluğunun arttığı bir kıyı alanı görünümüne bürünmüştür. 1980'li yıllardan itibaren turist sayısının artması ile beraber sadece gündelik ihtiyaçları karşılamak için oluşturulmuş konut yapısı, birçok irili ufaklı turistik tesislerle zenginleştirilmiştir (Ferek, 2016: 42-43).

O zamanki haliyle Akyaka Belediyesi bir ilke başvurmuş ve Sakin Şehir üyeliğini yöre halkının oyuna sunmuştur. Gerçekleştirilen referanduma 911 kişi katılmıştır ve üyelik başvurusu, % 95 oranında halk desteği bulmuştur (cittaslowturkiye.org, 2015). Sakin Şehirlik başvurusu sürecinde dönemin Akyaka Belde Belediye Başkanı Ahmet ÇALCA, "Seferihisar Belediye Başkanlığı ülkemizde yavaş kentler birliği adına tek temsilci. Biz başvurumuzu oraya yaptık 600 Avro gibi bir başvuru ücreti verdik. Bu süreç olumlu sonuçlanırsa, Akyaka'ya gelen yerli ve yabancı ziyaretçilerin daha kaliteli hizmet almasını, beldenin daha çağdaş belde olma yönünde uluslararası bir standart kazanacağını düşünüyorum. Bölgeye gelen ziyaretçilerimize ekolojik tarımla elde edilen ürünlerin sunumunun yapılması şart. Beldenin kendine has

mimari yapısının korunması, geleneksel yemek türlerinin gelen ziyaretçilere sunumunun yapılması gereklidir. Beldede yaşayan insanların daha kaliteli yaşamları, geçmişten gelen değerleri koruması ve teknolojiyi kullanarak yenilenebilir enerji kaynakları ile belde halkına hizmet edilmesi, Sakin Şehir'in öncelikli politikaları" (ntv.com.tr, 2011) ifadeleriyle, Sakin Şehir olmanın Akyaka'nın, turizm potansiyeline katkıda bulunacağını öngörmüştür.

Sakin Şehir olmasının ardından Akyaka, çevre ve gürültü kirliliğine yol açmayacak olan doğa sporlarını teşvik yoluna gitmiştir. Yörede bu alanda profesyonel hizmet veren işletmeciler bulunmaktadır. Uçurtma sörfü, rüzgâr sörfü, deniz ve nehir kanosu, yelken, kaya tırmanışı, yamaç paraşütü, bisiklet turları, söz konusu doğa sporlarından (Ünal ve Zavalı, 2016: 905-906). Amaçlanan, doğaya zarar vermeden turizm kapasitesini arttırmaktır. Dönemin Belediye Başkanı Ahmet ÇALCA ve Dönemin Kent Konseyi Başkanı Çağlar BOZKURT'a göre, Akyaka'nın Sakin Şehir olması, yöreye gelen turist sayısında % 30'luk bir artışa sebep olmuştur. Bunda, Akyaka'nın, ulusal ve uluslararası basında kendine yer bulması, önemli bir faktör olarak göze çarpmaktadır. Bekar ve arkadaşlarının (2015: 60), Akyaka özelinde gerçekleştirdikleri çalışmaya göre, Akyaka'daki yerel yöneticiler, Sakin Şehir üyeliğini, şehre turist çekme noktasında çok ön plana çıkarma eğiliminde değillerdir. Çağlar Bozkurt ise araştırmacılara, 'diğer turizm destinasyonları ile kıyaslandığında Akyaka'nın denize daha yakın bir yöre olduğunu ve bundan ötürü Sakin Şehir olmasının ardından, dezavantajlarını avantaja çevirmeyi bildiğini, Sakin Şehir olmanın Akyaka'ya bir bayrak, bir marka ve yörenin kendisini ifade edebilmesi için bir platform oluşturduğunu' belirtmiştir.

Tablo 8. Bazı Sakin Şehir Kriterlerine Göre Akyaka'da Gerçekleştirilen Faaliyetler

	SOSYAL VE KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	YAPILI ÇEVRE	YÖNETİŞİM VE HİZMETLER
GÖZLENEBİLİRLİKLER	Cumhuriyet Bayramı Konseri	Bal ve Bal Kökenli Ürünlerin Üretimi	Geri Dönüşüm Projesi	Bisiklet Yollarının Yapımı	Su Arıtma Hususunda Yeni Çalışmalar Başlatılması
	Sakin Şehir Sempozyumu	Sörf, Kano, Yamaç Paraşütü, Yelkencilik Turizmi	Kullanılmış Pil ve Plastik Atıkların Muhafazası	Geleneksel Mimari Örneklerinin Korunması	Önemli Bilgilerin Online Olarak Sunulması
	"Haydi Problemlerimizi Görelim" Temalı Fotoğraf Sergisi	Yılda 80000 Turist		Akyaka Belediye Müzesi ve Han Dizayn Projesi	Toplu Taşıma Alanında Yeni Projeler Geliştirilmesi
	Sakin Şehir Hakkında Bilgilendirme Seminerleri			Kaldırım Taşları ve Peyzaj Yenilemesi	
				Çınar Piknik Alanı Projesi	

Kaynak: Mutdoğan, 2015: 155-159.

Akyaka'da Tablo 8'de ifade edildiği üzere, şehrin çevresel, sosyokültürel yapısını korumak ve ekonomik sürdürülebilirliği tesis etmek amaçlı birtakım faaliyetler yürütülmektedir. Bu bağlamda, atıkların geri dönüşümü, su arıtma ve toplu taşıma hususlarında projelerin başlatılması, bisiklet yollarının inşası önem taşımaktadır. Geleneksel mimari örnekler korunarak şehrin kültürel mirası muhafaza edilmek istenmiştir. Şehrin ekonomisinde önemli bir yer tutan balın ve bal kökenli ürünlerin üretimi desteklenmiş ve böylelikle yerel üreticilere de katkı sağlanmıştır. Şehrin coğrafi konumunun elverdiği, sörf, kano, yamaç paraşütü ve yelkencilik gibi doğa sporlarının ön plana çıkarılmasıyla, şehre turist çekerek şehrin turizm gelirlerinin artırılması hedeflenmiştir.

SONUÇ YERİNE

Küreselleşme, farklı alt tiplerden müteşekkil olmakla birlikte, temelde, insanın üretimi olan ve insan için var olan şeylerin yayılmasının önündeki engellerin ortadan kaldırılması ile tanımlanmaktadır. Küreselleşme, bilhassa gelişmiş ülkelerin, gelişmekte olan ve gelişmemiş ülkelere, tek yönlü, meta, algı, kültür, ideoloji vs. ihracı şeklinde gerçekleştiğinden dolayı tepkisel yaklaşımlar doğurmuştur. Söz konusu tepkilerin başında, küreselleşmenin bir nevi hegemonya aygıtı haline geldiği ve yerele ait olanı tahrip edici türde tektipleştirici bir mekanizmaya büründüğü söylemi yer almaktadır. Sakin Şehir kavramı da, bu doğrultuda duyulan ihtiyaca binaen, kentsel düzlemde, küresel kente alternatif diğer kentsel yönetim modelleri gibi ortaya çıkıp işlerlik kazanmıştır.

Çalışmada, küreselleşme dinamiklerinin karşısına yereli önceleyerek çıkan Sakin Şehirler'in, söz konusu çıkış noktalarına ne derece sadık kaldıklarının araştırılması arzulanmıştır. Ele alınan Sakin Şehirler'in, piyasaya yönelik birtakım faaliyetlere odaklanmış oldukları gözlenmişse de esas itibarıyla bu durumun gelinen aşamada, yereli muhafazayı ve yerel kalkınmayı gerçekleştirme arzusunun çok da ötesinde bir gayeye yönelik olmadığı tespit edilmiştir. Türkiye'nin ilk Sakin Şehir olan Seferihisar'ın, markalaşma ve tanıtım faaliyetlerinde, diğer sakin şehirlere nazaran daha önde olduğu gözlenmekte, bilhassa kıyı şehirlerinin Sakin Şehir etiketini, turizm faaliyetlerinde, kendilerini daha görünür kılmak için kullandıkları dikkat çekmektedir. Şehirlerin ait oldukları coğrafyanın, sahip oldukları iklimsel özelliklerin, bünyelerinde barındırdıkları nüfus miktarının, kendilerine tanıdıkları olanaklar ölçüsünde sosyo-ekonomik etkinlik gösterebildikleri gerçeği, hâlihazırdaki çalışma ile bir kez daha ortaya çıkmıştır. Nüfus yoğunluğunun düşük olduğu, denize kıyısı bulunmayan Taraklı ve Yenipazar şehirlerinin, çalışma alanını oluşturan diğer sakin şehirlere nispetle daha dar bir çeşitlilik içerisinde yerel kalkınmaya yönelik faaliyetler sürdürme gayretinde oldukları değerlendirilmiştir.

Türkiye'nin ilk beş sakin şehri çalışma alanı olarak tespit edildiğinden, elde edilen neticelerin genelleyici olduğu iddia edilemeyecektir. Fakat her ne kadar, en erkeni on yıllık bir Sakin Şehirlik geçmişine sahip şehirlerin, bilhassa ekonomik aktivite alanlarını genişletmeleri hele hele küresel düzleme taşımaları belirli bir zaman alacaksa da, çalışmanın, ele alınan şehirlerin gelişim adımlarını izleme adına önem taşımaya özen gösterilmiştir.

KAYNAKÇA

Ahmet, S. (2012). *Kırkırelı İçin Turizmde Yeni Bir Marka ve Kalkınma Modeli Cittaslow Sakin Şehir Vize*, Trakya Kalkınma Ajansı Kırklareli Yatırım Destek Ofisi, Kırklareli.

Akyaka, “sakin şehir”. (b.t). Erişim Tarihi: 31.01.2018. <https://www.ntv.com.tr/turkiye/akyaka-sakin-sehir,ti0VXxp470GjNAcQdeSojA>.

Ancien, D. (2011). Global City Theory and the New Urban Politics Twenty Years On The Case for a Geohistorical Materialist Approach to the (New) Urban Politics of Global Cities. *Urban Studies*, 48 (12), 2473-2493.

Atak Ő., Tan S. ve Őengöl Ü. (2014). *Türkiye’de Tarım Politikalarının Kırsal Kalkınmadaki Rolü: Gökçeada Örneği*, Uluslararası Avrasya Ekonomileri Konferansı Bildiri Kitabı, Üsküp, Makedonya, 695-698.

Bayar, F. (2008). Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, 32, 25-34.

Bekar, A., Yozukmaz, N., Sürücü, Ç. ve Gövce, A.M. (2015). The Concept of Cittaslow as a Marketing Tool for Destination Development: The Case of Muğla, Turkey, *American International Journal of Social Science*, 4(3), 54-64.

Benli, S. (2013). *Ekoturizm ve Yavaş Şehir Hareketi*, 2. Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu Bildiri Kitabı, Adana, 76-82.

Bilgi, M. G. (2013). Türkiye’nin Sakin Şehirlerinde Permakültürel Koruma, Planlama, Yönetim ve Eğitim Pratikleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29, 45-59.

Cittaslow. (b.t.). Erişim Tarihi: 20.11.2017. <http://www.cittaslow.net/content/association>.

Cittaslow. (b.t.). Erişim Tarihi: 29.11.2017. <http://www.cittaslow.net/content/how-become>.

Cittaslow.(b.t.).EriřimTarihi:16.01.2019.http://www.cittaslow.org/sites/default/files/content/page/files/246/cittaslow_list_december_2018.pdf

Cittaslow. (b.t.). Erişim Tarihi: 30.01.2018. <http://cittaslowturkiye.org/akyaka-anketi/>.

Cittaslow. (b.t.). Erişim Tarihi: 29.01.2018. <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-gokceada/>

Cittaslow. (b.t.). Erişim Tarihi: 22.01.2018. <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-seferihisar/>.

Cittaslow. (b.t.). Erişim Tarihi: 25.01.2018. <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-yenipazar/>.

Cittaslow. (b.t.). Erişim Tarihi: 29.11.2017. <http://cittaslowturkiye.org/uyelik-sureci-ve-kriterler/>.

Coşar, Y. (2014). Yavaş Şehir Olgusunun Kentsel Yaşam Kalitesi Üzerindeki Algılanan Etkisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25(2), 226-240.

elik, M.Y. (2012). Boyutları ve Farklı Algılarıyla Küreselleşme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2), 57-73.

eri, A. (2013). *Destinasyon Markalama ve Yavaş Şehir Seferihisar’ın Destinasyon Marka İmajı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Çıtak, Ş.Ö. (2016). Sakin Şehirler Hızlı Turistler. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(8), 2692-2706.

Çoban Ö. ve Harman S. (2016). Yavaş Şehir (Cittaslow) Türkiye Ağı'na Üye Olan Şehirlerin İnternet Sitelerinde Yavaş Şehir Temasının Görünürlüğü Üzerine Bir Araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 17(2), 235-253

Dedeoğlu, B. (2011). Türkiye'de AB Karşılıklı-Küreselleşme Karşılıklı İlişkisi, *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 7(28), 85-109.

Doğan, H. ve Aktan, V. (2017). *Sakin Şehir, Gastronomi ve Cezaevi Turizmi Üçgeninde Yenipazar: Bir Ünlünün Plansız Turizm Pazarlaması*. VI. Ulusal II. Uluslararası Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu Bildiri Kitabı, 432-442.

Doğan, M., Aksu, M., Çelik, Ö. ve Kaymak, H. (2014). Cittaslow Markasının Turizme Etkisi: Seferihisar'daki Konaklama İşletmeleri Yöneticileri Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 4(2), 6-11.

Ergüven, M. H. (2011). Cittaslow – Yaşamaya Değer Şehirlerin Uluslararası Birliği: Vize Örneği. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 201-210.

Eşitti, B. ve Harputluoğlu, D. D. (2015). Citta Slow Şehirlerde Yerel Halkın Earth Markete Yaklaşımı: Gökçeada Destinasyonu Örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3(1), 64-71.

Farazmand, A. (2000). Küreselleşme ve Kamu Yönetimi, (Çeviren. Kaygalak S.), *Mülkiye Dergisi*, 25(229), 245-278.

Ferek, E. (2016). *Kıyı Alanlarının Planlanmasında Kentsel Tasarım Rehberinin Rolü: Muğla-Akyaka Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Finger, M. D. ve Zorzi, F.B. (2012). Environmental Justice, *UFRGS Model United Nations Journal*, 1, 222-243.

Forman, R.T.T. (2008). *Urban Regions Ecology and Planning Beyond the City*. New York: Cambridge University Press.

Friedmann, J. (1986). The World City Hypothesis, *Development and Change*, 17(1), 69-83.

Giddens, A. (1994). *The Transformation of Intimacy*, Oxford: Basil Blackwell

Grzelak-Kostulska, E., Holowiecka, B. ve Kwiatkowski, G. (2011). Cittaslow International Network: An Example of A Globalization Idea? *In the Scale of Globalization: Think Globally, Act Locally, Change Individually in the 21st Century* 186–192, Czech Republic: University of Ostrava.

Gupta, S. D. ve Choudhry, N. K. (1997). *Dynamics of Globalization And Development: An Introduction. Recent Economic Thought Series*, 59. Boston: Springer.

Hekimci, F. (2014). Sürdürülebilir Bir Yerel Kalkınma Modeli :“Yavaş Şehirler” ve Ekoturizm, *Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi*, Erişim Tarihi:

16.12.2017, <https://anahtar.sanayi.gov.tr/tr/news/surdurulebilir-bir-yerel-kalkinma-modeli-yavas-sehirler-ve-ekoturizm/1772>.

Karataş, İ. (2014). Yenipazarlılar 'sakin şehri' sevmeydi Erişim Tarihi: 25.01.2018. <https://www.yeniasir.com.tr/yerelpolitika/2014/04/03/yenipazarlılar-sakin-sehri-sevmeydi>,

Jessop, B. (2005). *Hegemonya, Post-Fordizm ve Kureselleşme Ekseninde Kapitalist Devlet*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Kihl, M., Brennan, D., Gabhawala, N., List, J ve Mittal, P. (2005). *Livable Communities: An Evaluation Guide*. Washington DC: AARP Public Policy Institute.

Kiper, P. (2007). *Kureselleşme Sürecinde Değişen Kentler – Yitirilen Değerler*. Kent ve Politika – Antik Kentten Dünya Kentine. Ankara: İmge Kitabevi.

Knox, P. L. (2005). Creating Ordinary Places: Slow Cities in a Fast World. *Journal of Urban Design*, 10:1, 1-11.

Köse, Ö. (2003). Kureselleşme Sürecinde Devletin Yapısal ve İşlevsel Dönüşümü. *Sayıştay Dergisi*, 49, 3-46.

Kocalar, A.C. (2013). *Kureselleşmenin Mekâna Etkileri: Kentsel Dönüşüm*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi VII. Ulusal Sosyoloji Kongresi Bildiri Kitabı I, 253-274.

Mutdoğan, S. (2010). *Seferihisar Örneğinde Sakin şehir Hareketi*. GreenAge Symposium, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Mimarlık Fakóltesi, İstanbul.

Mutdoğan, S. (2015). *Cittaslow Movement as a Tool for Sustainable Communities in Turkey. Identity, Culture and the Politics of Community Development*. Cambridge Scholars Publishing.

Nilsson J. H., Svård A. C., Widarsson, Å. ve Wirell, T. (2011) 'Cittaslow' Eco-Gastronomic Heritage as a Tool For Destination Development, *Current Issues in Tourism*, 14(4), 373-386.

Özdemir, E. ve Ayhan, Ç. K. (2017). *Sürdürülebilir Turizm Çerçevesinde Gökçeada'nın Sakin şehir Statüsünün Gökçeada Tarımına Etkisi*. 4. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı, 172-184.

Özer, M. A. (2015). *Yeni Kamu Yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Özmen, ř.Y., Birsen, H. ve Birsen, Ö. (2016). "Yavaş Hareketi": Çevreden Kültüre Hayatın Her Alanında Kureselleřmeye Başkaldır. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakóltesi Elektronik Dergisi*, 1(2), 38-49.

Öztaş, E. B. (2006). *Sakarya'nın Taraklı İlçesinde Bulunan Tarihi Evlerin Tespiti ve İlçenin Sosyo-Kültürel Yapısındaki Değişimin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Pajo, A. ve Uğurlu, K. (2015). Cittaslow Kentleri İçin Slow Food Çalışmalarının Önemi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 65-73.

Panait, A.I. (2013). *From Futurama to Cittaslow – Slowing Down in A Fast World*. Master Thesis of MSc, Landscape Architecture and Planning, Wageningen University, Netherlands.

Polat, E. (2011). Ağır Ağır Çıkacaksın Bu Merdivenlerden: Cittaslow – Yavaş Kentler Hareketi. *Mimarlık Dergisi*, 359, 53-57.

Radstrom, S. (2011). A Place Sustaining Framework for Local Urban Identity: An Introduction and History of Cittaslow. *Italian Journal of Planning Practice*, 1(1), 90-113.

Sağır, G. (2017). Küreselleşmeden Geleneksele Dönüşte Slow Food ve Cittaslow Hareketi. *The Journal of Social Science*, 1(2), 50-59.

Sarıtaş, İ. (2009). *Küreselleşme. Feodaliteden Küreselleşmeye – Temel Kavram ve Süreçler*. Ankara: Lotus Yayınevi.

Savran, S. (2008). *Kod Adı Küreselleşme- 21.Yüzyılda Emperyalizm*. İstanbul: Yordam Kitap.

Servon, L.J. ve Pink, S. (2015). Cittaslow: Going Glocal In Spain. *Journal of Urban Affairs*, 37(3), 327-340.

Sezgin, M. ve Ünüvar, Ş. (2011). *Sürdürülebilirlik ve Şehir Pazarlaması Ekseninde Yavaş Şehir*. Konya: Çizgi Kitabevi.

Slow food manifesto. (b.t) Erişim Tarihi: 20.11.2017.
http://slowfood.com/filemanager/Convivium%20Leader%20Area/Manifesto_ENG.pdf.

Sırım, V. (2012). Çevreyle Bütünleşmiş Bir Yerel Yönetim Örneği Olarak “Sakin Şehir” Hareketi ve Türkiye’nin Potansiyeli. *Tarih, Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 1(4), Özel Sayı, 119-131.

Sohn, D., Jang, J.H. ve Jung, T. (2015). *Go Slow and Curvy – Understanding the Philosophy of the Cittaslowcity Phenomenon*. Springer: Switzerland.

Sürdürülebilir Kentsel Yaşam Modeli Perspektifinde Anamur İlçesinin Cittaslow (Yavaş Şehir) Olmasına Yönelik Değerlendirme Erişim Tarihi: 22.01.2018.
<http://eba.gov.tr/.../8335f8e631c7292e345259036065482d12f09d9664002.pdf>.

Şengül, M. (2007). *Kentleşen Dünya, “Küreselleşme” ve Yoksulluk: Türkiye Kentleşmesine Bir Bakış*. Kent ve Politika – Antik Kentten Dünya Kentine, Ankara: İmge Kitabevi.

Tunçer, M. ve Olgun, A. (2017). Seferihisar’ın Ekonomik ve Mali Yapısı Üzerinden Sakin Şehir Uygulamalarına İlişkin Bir İnceleme. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 3(1), 47-72.

Ünal, Ç. (2016). Turizm Coğrafyasında Yeni Kavramlar ‘Yavaş Şehirler ve Yavaş Turizm’. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 21(36), 13-28.

Ünal, M. ve Zavalı, S.Y. (2016). Küreselleşme Karşısı Bir Hareket: Yavaş Hareketi, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 889-912.

Yağcı, P. ve Avcıkurt, C. (2017). Seferihisar Halkının Sakin Şehir Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Özel Sayı (3), 290-307.

Yaylı, H. (2012). Küreselleşmenin Kentler Üzerine Etkisi: “İstanbul Örneği”. *Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 24, 331-356.

Yeldan, E. (2007). *Neoliberalizmin İdeolojik Bir Söylemi Olarak Küreselleşme*. Korkut Boratav’a Armağan, Küresel Düzen: Birikim, Devlet ve Sınıflar, İstanbul: İletişim Yayınları.

